

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VELIČNÁ NA ROKY 2010 – 2018

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veličná na roky 2010 – 2018

Obsah dokumentu

ÚVOD	4
PRÍPRAVA A METODIKA PHSR	4
ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHSR, JEHO HODNOTENIE A AKTUALIZÁCIA	5
SITUAČNÁ ANALÝZA S VÝBEROM Z POUŽITÝCH PODKLADOV	7
ADMINISTRATÍVNE, ÚZEMNÉ ZAČLENENIE A POLOHA OBCE	7
<i>Administratívne a územné začlenenie .....</i>	<i>7</i>
<i>Poloha.....</i>	<i>7</i>
<i>Prírodné podmienky – geografické údaje .....</i>	<i>8</i>
Z HISTÓRIE OBCE VELIČNÁ.....	10
<i>Veličná v rokoch 1870-1945 .....</i>	<i>11</i>
<i>Veličná po roku 1945 .....</i>	<i>11</i>
<i>Z dejín obecného školstva .....</i>	<i>13</i>
<i>Z najnovších dejín obce .....</i>	<i>13</i>
<i>Erb, vlajka, pečať a farby obce .....</i>	<i>14</i>
SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA	15
OBYVATEĽSTVO A OSÍDLLENIE.....	15
OBČIANSKA VYBAVENOSŤ.....	18
<i>Obchody a služby .....</i>	<i>19</i>
KULTÚRA A TRADÍCIE, ŠPORT, PAMÄTIHODNOSTI, OSOBNOSTI	20
<i>Kultúra a tradície.....</i>	<i>20</i>
<i>Šport.....</i>	<i>22</i>
<i>Pamätihodnosti .....</i>	<i>22</i>
<i>Významní rodáci .....</i>	<i>23</i>
DOPRAVA, DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	24
<i>Doprava a dopravná infraštruktúra.....</i>	<i>24</i>
<i>Technická infraštruktúra.....</i>	<i>25</i>
EKONOMIKA	26
<i>Poľnohospodárstvo .....</i>	<i>26</i>
<i>Priemyselná a drobná výroba.....</i>	<i>27</i>
<i>Cestovný ruch a propagácia obce.....</i>	<i>28</i>
<i>Trh práce.....</i>	<i>30</i>
ROZPOČET A MAJETOK OBCE	32
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	36
ANALÝZA SWOT	39
OBČIANSKA, KULTÚRNA, ŠPORTOVÁ INFRAŠTRUKTÚRA A VYBAVENOSŤ	39
TECHNICKÁ A DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA, MIESTNE KOMUNIKÁCIE	40
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	41

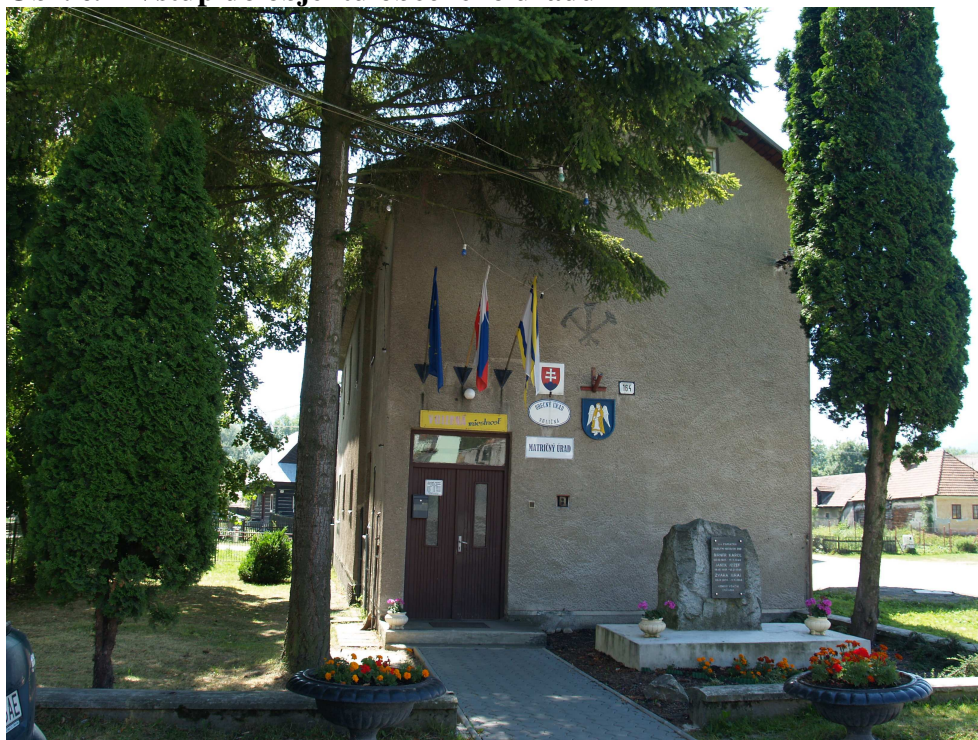
PROGRAMOVANIE ROZVOJA, INFORMOVANIE OBČANOV, PROPAGÁCIA OBCE A CESTOVNÝ RUCH	42
STRATÉGIA ROZVOJA OBCE DO ROKU 2018	43
STRATÉGIA ROZVOJA – STRATEGICKÉ CIELE.....	43
<i>Kľúčové disparity.....</i>	<i>43</i>
<i>Najdôležitejšie faktory rozvoja.....</i>	<i>43</i>
<i>Strategické ciele.....</i>	<i>43</i>
VÍZIA OBCE VELIČNÁ DO ROKU 2018	44
PROGRAM ROZVOJA NA ROKY 2010 – 2018	45
PRIORITY, CIELE A OPATRENIA PROSTREDNÍCTVOM KTORÝCH SA BUDÚ REALIZOVAŤ	
STRATEGICKÉ CIELE.....	45
<i>Bývanie občanov, občianska, kultúrna, športová infraštruktúra a vybavenosť .....</i>	<i>45</i>
<i>Technická a dopravná infraštruktúra – miestne komunikácie a kanalizácia v obci...47</i>	<i>47</i>
<i>Životné prostredie, odpadové hospodárstvo, estetizácia obce .....</i>	<i>49</i>
<i>Propagácia obce a cestovný ruch, informovanie občanov a ďalšie programovanie rozvoja .....</i>	<i>50</i>
AKČNÝ PLÁN ROZVOJA OBCE NA ROKY 2010 – 2018	52
ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV A OBRÁZKOV	54
ZOZNAM TABULIEK	54
ZOZNAM GRAFOV	54
ZOZNAM OBRÁZKOV.....	54
POUŽITÉ ZDROJE A LITERATÚRA.....	55

ÚVOD

Príprava a metodika PHSR

Napriek tomu, že obec Veličná nie je zaradená do kategórie obcí, ktoré sú pólom rastu a jej znevýhodnenie v podpore ďalšieho rozvoja z európskych a štátnych zdrojov ovplyvňuje skutočnosť, že bola zaradená do kategórie obcí v záujmovom území inovačných pólů rastu, konkrétne Dolného Kubína, rozhodla sa samospráva obce vypracovať strednodobý plánovací dokument – Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ďalej len PHSR), čím sa zabezpečí plánovitejší, kontinuálny a plynulejší rozvoj obce v prospech občanov i územia do ktorého obec spadá.

Obr. č. 1 Vstup do objektu obecného úradu

Príprava PHSR

Príprava dokumentu prebiehala za úzkej spolupráce samosprávy obce a Agentúry pre regionálny rozvoj Sever v Dolnom Kubíne, s ktorou obec spolupracuje dlhodobo aj pri príprave iných dokumentov a rôznych typov žiadostí na získanie nenávratných finančných prostriedkov.

Rozhodujúcim kritériom v príprave PHSR bolo zabezpečenie rôznorodých informácií, historických i aktuálnych materiálov a štatistických údajov týkajúcich sa obce, aby tieto umožnili objektívne zhodnotenie súčasného stavu rozvoja, predností, nedostatkov, príležitostí a ohrození, ktoré súvisia s

jej rozvojom a potrebami občanov. Preto bol okrem iného použitý i dotazník, ktorým sa obec snažila získať od občanov spätnú väzbu, podnety, a očakávania, ako jeden zo zdrojov a zároveň demokratických spôsobov zapájania občanov do rozvoja obce.

Príprava a spracovávanie dokumentu prebiehalo s prestávkami od začiatku roka 2009 a vzhľadom na jeho dokončovanie bolo zvolené obdobie jeho platnosti na roky 2010 – 2018, t. j. dve volebné obdobia samosprávy obce, čo je optimálne obdobie na takýto dokument i z pohľadu možnosti jeho prípadného korigovania i následného hodnotenia.

Metodika prípravy PHSR

Príprava tohto plánovacieho a strategického dokumentu prebiehala štandardne, v súlade s platnými a odporúčanými dokumentmi, ktoré boli v tomto období platné a dostupné.

Základným metodickým dokumentom bola ***Metodická príručka pre vypracovávanie PHSR*** vydaná MVR SR a druhým rozhodujúcim dokumentom bol ***Zákon o podpore regionálneho rozvoja č 539/2008 Z. z.*** ktorý vo svojej druhej časti, v § 8 definoval PHSR, stanovil povinnosti obce a rámcovo ohraničil jeho obsah a štruktúru. Zákon vymenoval dve nevyhnutné súčasti PHSR – analyticko-strategickú a programovú.

Doterajšie programovacie a koncepcné dokumenty obce, vzťah PHSR k iným rozvojovým dokumentom.

Dosiaľ nemala obec spracovaný dokument obdobného charakteru a jej rozvoj sa uskutočňoval na základe volebných programov samosprávy a formou uznesení obecného zastupiteľstva k dôležitým zámerom, ktoré následne obec realizovala.

Tento PHSR bol pripravovaný s ohľadom na významný dokument Slovenskej republiky – Národný strategický referenčný rámec SR 2007 – 2013, PHSR Žilinského samosprávneho kraja, ako i platný PHSR mesta Dolný Kubín, vzhľadom na to, že obec spadá do jeho záujmového územia.

Zabezpečenie realizácie PHSR, jeho hodnotenie a aktualizácia.

Garantom realizácie PHSR v budúcom období, počas celej doby jeho platnosti, je obecné zastupiteľstvo, pričom je žiadúce aby sa do jeho realizácie v čo najširšom rozsahu zapájali aj občania obce Veličná.

Hodnotenie plnenia PHSR a jeho aktualizácia.

Vzhľadom na charakter tohto dokumentu a logiku práce obecného zastupiteľstva sa považuje za optimálne, aby bol hodnotený jeden krát ročne

a na prelome volebných období samosprávy. Definitívne hodnotenie PHSR je potrebné uskutočniť v roku kedy končí jeho platnosť.

V prípade, že sa ukáže potrebné korigovať, aktualizovať, prípadne rozširovať PHSR oproti jeho pôvodnému rozsahu, je tak možné uskutočniť v ľubovoľnom období jeho platnosti, pričom sa predpokladá, že zmeny, ktoré by sa ukázali ako dôležité, sa budú dotýkať iba Akčného plánu PHSR. Nakoľko analytická a strategická časť sú dostatočne široko koncipované, aby umožnili túto zmenu vykonať, bez potreby do analytickej a strategickej časti zasahovať.

Obec si zabezpečením tohto PHSR osvojila prístup dlhodobejšieho plánovania a preto sa predpokladá, že v roku, kedy bude končiť jeho platnosť bude pripravená jeho dôslednejšia aktualizácia, či kompletne vypracovaný nový dokument.

Pre úspešnosť plnenia tohto dokumentu je rozhodujúce, aby bol dostupný každému koho sa týka. Jeho obsah by mali poznať nie len zástupcovia občanov – starosta a poslanci obecného zastupiteľstva, ale aj občania obce, ktorí tak budú mať možnosť prehľadu o jeho plnení i možnosť navrhovať jeho aktualizáciu pri rešpektovaní pravidiel demokracie – prostredníctvom svojich volených zástupcov – členov obecného zastupiteľstva.

Obr. č. 2 Pohľad na námestie obce od hlavnej cesty

Situačná analýza s výberom z použitých podkladov

Administratívne, územné začlenenie a poloha obce

Administratívne a územné začlenenie

- Názov obce: Veličná
- Názov okresu: Dolný Kubín
- Názov kraja: Žilinský
- Štatút: Obec
- Kód obce: 510165
- Pól rastu: Obec nie je zaradená medzi póly rastu, patrí však do kategórie obcí ležiacich v záujmovom území Inovačného pólu rastu (Dolného Kubína)

Spádovosť obce – sídla úradov:

- Matričný úrad: Veličná
- Daňový úrad: Dolný Kubín
- Obvodné oddelenie policajného zboru: Dolný Kubín
- Okresný súd: Dolný Kubín
- Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru: Dolný Kubín
- Obvodný úrad: Dolný Kubín
- Vojenská správa: Žilina
- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny: Dolný Kubín
- Obvodný úrad životného prostredia: Dolný Kubín

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2008

Poloha

Obec sa nachádza na severozápadnom Slovensku, v regióne Orava. Územie obce sa skladá z dvoch relatívne samostatných, ale prepojených častí:

- pôvodná časť, ktorú tvorí historické územie obce Veličná,
- pričlenené – miestna časť Revišné (zemianska usadlosť Revických).

Katastrálne územie obce Veličná patrí v rámci Žilinského kraja do obvodu okresu Dolný Kubín. Najvyššie miesto v chotári má nadmorskú výšku 1 341 m. n. m. a najnižšie 455 m. n. m.. Stred obce leží v nadmorskej výške 462 m. n. m.

Susediace katastrálne územia:

- Zázrivá
- Párnica
- Istebné

- Žaškov
- Zábrež
- Poruba-Gäcel'
- Malý Bysterec
- Beňova Lehota
- Veľký Bysterec
- Kubínska Hoľa

V katastrálnom území obce Veličná, sa nachádza katastrálne územie Revišné.

Najbližšie významné sídelné štruktúry - mestá:

- Dolný Kubín 4,3 km
- Ružomberok 21,9 km
- Martin 37,4 km
- Žilina (cez Terchovú) 49,5 km
- Liptovský Mikuláš 46,5 km
- Banská Bystrica 74,6 km

Prírodné podmienky – geografické údaje

Veľkosť katastrálneho územia je 2 930 ha, z čoho 1 436 ha pripadá na lesnú pôdu, 1 299 ha na poľnohospodársku pôdu a 195 ha tvoria ostatné plochy (voda).

Veličná má asymetrický tvar pretiahnutý v smere juh – juhozápad. Možno teda povedať, že Veličná má ráz pahorkatiny až vrchoviny. Prevažná časť územia sa nachádza v Oravskej Vrchovine, kde sa erozívnou činnosťou potokov tečúcich do rieky Orava vytvorila Veličnianska kotlina. Reliéf územia je tu modelovaný riečnou sieťou potoka Orvišník, pozdĺž ktorého je rozložená obec Veličná.

V severnej časti územie obce lemujú južné svahy Oravskej Magury zo skupiny (podcelku) Kubínskej hole. Orografické celky Oravskej vrchoviny a Oravskej Magury spadajú do oblasti Stredných Beskýd.

V severozápadnom cípe zasahuje do územia výbežok orografického celku Malej Fatry, časti Krivánskej Fatry skupiny Osnice.

Vďaka členitému terénu sa na území chotára Veličnej a Revišného zachovali zbytky pôvodnej krajiny. Pre ich vysoké prírodné hodnoty sa niektoré lokality stali chránenými, alebo sa na ochranu pripravujú. V chotári Veličná vo vlastnom území tohto Národného parku leží pramenná oblasť Istebnianky a potoka Čremoš (okolie Hrčovej Kečky, Mraznice, Uhlísk, Mackova, Močidiel). Celá oblasť Orvišníka, pramenná oblasť Plešivského potoka a svahy Minčola ležia v jeho ochrannom pásme.

Tabuľka č. 1 Výmera územia obce Veličná (m²)

Výmera územia obce Veličná (v m ²)	
Celková výmera územia obce	29 302 347
Poľnohospodárska pôda - spolu	11 629 124
Orná pôda	1 484 427
Záhrada	241 854
Trvalý trávny porast	9 902 843
Nepoľnohospodárska pôda - spolu	17 673 223
Lesný pozemok	15 637 416
Vodná plocha	445 591
Zastavaná plocha a nádvorie	853 394
Ostatná plocha	736 822

Zdroj: Štatistický úrad, MOŠ 2008

Obr. č. 3 Letecký pohľad na obec Veličná a okolie

Z histórie obce Veličná

Obec Veličná bola osídlená už v predhistorickej dobe. K jej osídleniu pravekého človeka viedla výhodná poloha a najúrodnejšia časť Oravy.

Veličná je najstaršia obec Oravy. Do roku 1683 bola sídlom Oravskej župy. Jej vznik možno predpokladať v polovici 13. storočia. Veličná „Magna villae“ (Veľká Ves) sa po prvýkrát spomína v donačnej listine z roku 1272. Obchodná cesta viedla popri rieke Orava do Veličnej, Žaškova cez Komjatnú do Liptova, popri Váhu do Turca smerom na Ostrihom.

Rímskokatolícka farnosť v obci vznikla v roku 1351 a slúžila obciam od Kľačovan až po Oravský zámok. V roku 1370 sa Orava spomína ako stolica (župa). Jej sídlom bola Veličná.

Hospodárske zázemie v tejto dobe okrem roľníctva a dobytkárstva tvorili remeslá a obchod s poľskými trhovými strediskami. Ľudia z Veličnej nakupovali hlavne poľskú soľ. V roku 1583 im panovník Rudolf II. povolil soľný sklad. Od tejto doby sa vo Veličnej začali rozvíjať trhy a jarmoky. Veličná bola mestekom už v 14. storočí. Podľa daňových súpisov v rokoch 1547-1548 patrila obec k hradu Orava a mala 55 domov.

Nepriaznivým obdobím pre obec Veličná boli osemdesiate roky 17. storočia. V roku 1683 litovské vojsko Jana Sobielskeho mesto vypálilo. Pri požiari zhorel aj archív. Obyvateľstvo sa rozprchlo a poschovávalo. Po odchode Litovcov sa do Veličnej vrátilo menej obyvateľov. Mnohí zahynuli alebo sa vysťahovali. V tomto období naplnenom náboženskými vojnami, povstaniami, neúrodnými rokmi a morovými epidémiami vymrelo vo Veličnej 155 rodov. Veličná prestala byť župným sídlom, čo sa prejavilo aj v jej ďalšom rozvoji.

Začiatkom 17. storočia bola Veličná najväčším mestekom na Orave. Hospodárskemu rozvoju pomáhal rozsiahly spoločný majetok, z ktorého plynuli príjmy do poklanice mesta. Spoločné lesy využívali na výstavbu mestských objektov ako boli: školy, fary, kostol, mestský dom, dôstojnícky dom, nemocnica, hostince, mlyn, píla, mosty, hrádze, cesty, tržnice, cintorín a ostatné. Časť príjmov bol z predaja dreva, ale značné príjmy boli za varenia piva. Ďalšími príjmami mesta bol obchod so šindľom, ktorý vykupovali od Lešňanov a Zázrivcov. Príjmy z mestských regálnych úžitkov investoval magistrát do výstavby. V rokoch 1739 – 1808 sa začali stavať vo Veličnej murované objekty: kaštieľ, katolícky kostol, veža, fara, pranier (stĺp hanby), komín v mestskom pivovare, kamenné kríže pred katolíckym kostolom a na cintoríne, mosty pri mlyne, mestský dom na námestí, vojenský dom, evanjelický kostol, evanjelickú faru a evanjelickú školu.

Hlavným zamestnaním Veličňanov bolo poľnohospodárstvo. Rastlinná výroba sa zameriavala na pestovanie obilnín, ozimín a jarín. Najviac sa pestovalo ovsu, chlebového obilia, jačmeňa, raže, pšenice a špaldy. Zo strukovín sa pestovala šošovica, hrach a fazuľa. Oblúbená bola aj pohánka a od roku 1740 zemiaky. Na hradách sa pestovali kapusta a zelenina. Pôda sa obrábala tradičným spôsobom. Polia sa hnojili po zobrať ozimín. Oralo sa štvorzáprahom. Medze vyžíňali ženy – trávnicie kosákmi a trávnu odnášali v batohoch. Gazdovia venovali mimoriadnu pozornosť ochrane pôdy a úrody. Časté povodne spôsobili, že sa začali vysádzať popri rieke Orave vrbu a robili sa hrádze. Proti požiarom sa bránili dodržiavaním protipožiarnych opatrení.

Veličňanskí remeselníci v 17. storočí zakladali cechy: krajčírsky, ševcovský (čižmársky) a mäsiarsky. V osemdesiatych rokoch sa začalo rozvíjať pláteníctvo. Drevárske remeslá zastupovali debnári, košíkari a truhliari, ovládali aj stavebné, stolárske a tesárske práce.

Veličná v rokoch 1870-1945

Zákonom z roku 1871 bol zrušený štatút mestečka a Veličná sa stala obcou. Nepriaznivý hospodársky vývoj riešilo obecné zastupiteľstvo postupným odpredávaním pozemkov a domov. Príjmy obce tvorili drobné sumy z prenájmu trhoviska, pivovaru, pálenice, daní a poplatkov a pod. Obec od roku 1880 bola každoročne zadlžená. Stavbu železničnej trate a stanice, hrádze na brehu Oravy, obecnej školy, hlavnej cesty a elektrifikácie musela obec riešiť prostredníctvom pôžičiek od banky alebo od Spolku urbarníkov. Obcou viedla štátna vicinálna cesta, ktorá bola postavená v rokoch 1802-1807. V roku 1931 sa obecné zastupiteľstvo rozhodlo postaviť obecnú školu, z dôvodu vysokého počtu detí na jednu triedu. Za prvej Československej republiky založili miestne organizácie: Živeny, Červeného kríža, Matice slovenskej a pod. V septembri 1944 sa v obci konalo protifašistické zhromaždenie. Veličná bola oslobodená 5. apríla 1945.

Veličná po roku 1945

Po roku 1945 sa začal v obci budovať priemysel. Pribúdali menšie prevádzky, z ktorých neskôr vznikali závody, kde sa občania Veličnej mohli zamestnať. Občania obce sa zúčastňovali na výstavbe Kovohút v Istebnom, kde mnohí z nich našli trvalé zamestnanie. V roku 1956 bolo v obci zriadené Veterinárne pracovisko s celo okresnou pôsobnosťou. Od roku 1963 bolo toto pracovisko začlenené do Ústredného štátneho veterinárneho ústavu v Prahe. Neskôr bol tento ústav delimitovaný do Bratislavy ako Štátny veterinárny ústav – veterinárna nemocnica vo Veličnej. Dôležitou udalosťou, ktorá na dlhé roky ovplyvňovala život v obci, bolo založenie JRD 2. marca 1958.

V roku 1952 keď sa dokončievala výstavba Oravskej priehrady prijala vtedajšia vláda uznesenie, podľa ktorého malo byť v tejto lokalite vybudované ďalšie vodné dielo – Dierová, situované v súteske poniže obce

Párnica. Územie od Dierovej po Dolný Kubín bolo označené za zátopovú oblasť a v nej sa vyhlásila stavebná uzáva. Utlmiť sa mala akákoľvek rozvojová činnosť. Veličná začala upadať, nebudovalo sa. Chýbal vodovod, plyn, kanalizácia. Mladí ľudia odchádzali a ostávali len starší.

Rok 1964 sa niesol v znamení 20. výročia SNP a volieb do zastupiteľských orgánov. V tomto roku bolo v obci šesť predajní, čo spĺňalo vtedajšie požiadavky. Základnú školu navštevovalo v troch triedach 95 žiakov. V roku 1964 sa pracovalo na vyasfaltovaní námestia, na výstavbe tribúny s počtom sedadiel 70 a v Revišnom bol oplotený cintorín.

Rok 1965 bol v znamení kultúrno-spoločenskej aktivity. V kine so 172 miestami sa za tri štvrt'roky uskutočnilo 165 premietaní. Výbor žien zorganizoval kurz šitia, varenia, rôzne prednášky a iné kultúrne podujatia. Významnou udalosťou roka 1965 bolo zavedenie miestnej dopravy do Revišného.

V roku 1968 sa v obci dobudovala požiarna zbrojnica, prebiehala oprava cintorína a verejných studní, riešil sa zastavovací plán v časti Revišné. Podarilo sa realizovať generálnu opravu miestneho rozhlasu a jeho predĺženie do Revišného. Postavila sa autobusová zástavka v časti Revišné a podarilo sa umiestniť zdravotné stredisko. V tomto roku bolo zlúčené aj JRD Veličná s JRD v Revišnom.

V roku 1972 si obec pripomenula 700 rokov od prvej písomnej zmienky o obci. Pri príležitosti výročia vzniku obce vtedajší predstavitelia obce rozhodli o vybudovaní novej Veličnej v časti Revišné. Popri starších domoch, začali pribúdať nové a Revišné menilo svoju tvár.

V rokoch 1975/1976 sa zvyšovali aktivity v Revišnom. Zriadený tu bol Požiarny zbor (Veličná II), zriadila sa predajňa potravín, upravovali sa komunikácie, rozšíril sa cintorín a pod.

Koncom sedemdesiatych rokov sa upustilo od výstavby vodného diela Dierová a začiatkom deväťdesiatych rokov skončila stavebná uzáva vo Veličnej. Nebezpečenstvo v podobe jej zániku bolo zažehnané. Uzáva sa však na živote obce podpísala veľmi negatívne.

V roku 1978 sa vybudovali siete elektrického prúdu pre bytovú výstavbu. O rok neskôr sa v obci pre nezáujem prestalo premietat' kino a zrušilo sa aj zdravotné stredisko. V roku 1980 sa opäť hovorilo o opätovnom otvorení zdravotného strediska.

V rokoch 1986-1989 sa značná pozornosť venovala budovaniu IBV v Revišnom. K novopostaveným domom sa ukončili rozvody vody a rekonštruovalo sa zdravotné stredisko.

Z dejín obecného školstva

Dejiny školstva vo Veličnej do roku 1945 boli úzko späté s cirkevnými dejinami. Založenie školy sa dá predpokladať v 14. storočí. Reformácia priniesla rozvoj a skvalitnenie veličnianskej latinskej školy v sídle Oravskej župy. Okrem základných škôl boli vo Veličnej aj odborné školy:

- 1920-1950 gazdinská škola
- 1949-1950 roľnícka škola
- 1958-1961 poľnohospodárska učňovská škola
- 1958-1963 poľnohospodárska majstrovská škola
- 1963-1970 lesnícke odborné učilište
- V roku 1977 v rámci projektu integrácie bola zrušená základná škola a dnes je v obci len materská škola.

Z najnovších dejín obce

Spoločenské zmeny po novembri 1989 znamenali významný prelom v živote Československa, a prejavili sa aj v živote obce. Medzi prvoradé úlohy sa zaradila oprava a dokončenie vodojemov a napojenie nového sídliska rodinných domov v Revišnom – na oravský skupinový vodovod. Ďalšou významnou stavbou bola a je úplná plynofikácia obce. V roku 1996 sa započalo s budovaním odpadovej kanalizácie v revišnianskom sídlisku.

V hospodárskej oblasti došlo v obci k značným zmenám súvisiacich so zmenou vlastníckych vzťahov. Bývalý Okresný podnik výroby a služieb zrušil svoju prevádzku v bývalej Gazdinskej škole, čím uvoľnil priestory pre drobných podnikateľov. Pribudli malé obchodíky s potravinárskym tovarom a pohostinstvá. Transformované poľnohospodárske družstvo výrazne znížilo počty zamestnancov a tiež objem poľnohospodárskej výroby, avšak k obhospodarovaniu pôdy a vytváraníu fariem sa už nevrátili, ako to očakávali niektoré hnutia.

Obec Veličná bola v minulosti známa svojím lesným bohatstvom. V roku 1992 Severoslovenské štátne lesy vrátili lesnú pôdu s porastom jej pôvodným majiteľom – spolku bývalých urbarialistov Veličná a Komposesorátu obce Revišné.

Negatívnym dopadom trhového hospodárstva je pomerne značná nezamestnanosť, ktorá poznamenala aj život v obci.

V roku 1990 nemala obec vybudovanú takmer žiadnu infraštruktúru. Nasledovala výstavba vodovodu, kanalizácie a až v roku 1993 bola vykonaná úplná plynofikácia obce. Nasledovala výstavba Obecného úradu, oprava Urbárskeho domu, kostolov, bývalej Gazdinskej školy, kaštieľa, pošty a obchodov.

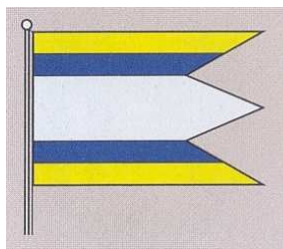
Erb, vlajka, pečať a farby obce

Erb spolu s vlajkou a pečaťou predstavujú trojicu najdôležitejších identifikačných symbolov obce. Obec Veličná má schválené obecné symboly, zapísané do Heraldického registra Slovenskej republiky, čo je zárukou heraldickej správnosti používaného erbu a tiež zárukou, že rovnaký erb, vlajku alebo pečať nepoužíva žiadny iný subjekt, t. j. iná obec, organizácia, alebo jednotliviec.

Obr. č. 4 Obecné symboly: erb, vlajka a pečať

VELIČNÁ, okres Dolný Kubín

V modrom štíte zlatovlasý striebrokrídly anjel v striebornom zlatolemom rúchu a zlatom plášti, trúbiaci na zlatej dlhej sklonenej trúbke.

Hagiografický motív používaný v pečati obce (mestečka) od 15. stor. – azda sv. Michal.

L. V. – D. V., prijatý: 08. 09. 1994 č. OZ – 31/1994
HR: V-34/1994

Na heraldických znakoch obce sa pri farebnom vyhotovení používajú tri farby: modrá, zlatá (žltá) a strieborna (biela).

Na okrúhlej pečati je zobrazený erb obce – anjel v erbovom štíte a v dolnej polovici pečate je v polkruhu napísaný veľkými písmenami text: OBEC VELIČNÁ. Priemer pečate je 30 milimetrov.

Socio-ekonomická analýza

Obyvateľstvo a osídlenie

Obyvateľstvo k dátumu: 31. 12. 2009

■ Počet obyvateľov:	971
■ Muži – počet	483
■ Ženy – počet	488
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2009	

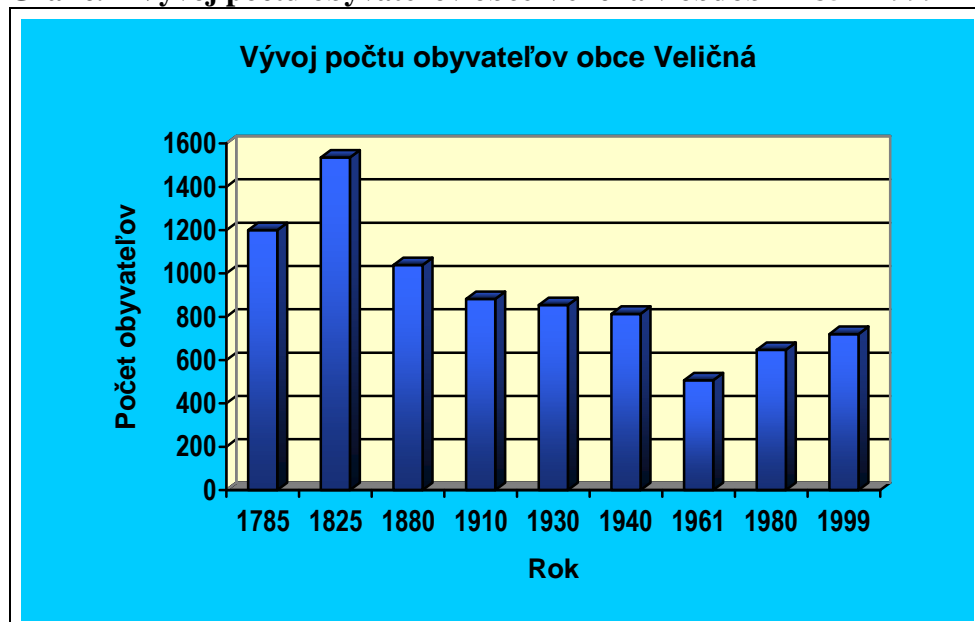
Bytový fond

■ Počet bytov	356
■ Záhradné chaty	69
■ Rekreačné chaty	4
■ Garáže	79
■ Prírastky bytov (vr. úz. zmien)	8
■ Prírastky bytov – v súkr. tuz. vlastníctve	8
■ Úbytky bytov vr. úz. zmien – spolu	1

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2008

Demografický vývoj obce od roku 1785 do 1999

Graf č. 1 Vývoj počtu obyvateľov obce Veličná v období 1785 – 1999

Zdroj: P. Huba Orava v časoch minulých i prítomných

Počet obyvateľov obce Veličná od roku 1785 do roku 1825 postupne narastal. Od roku 1880 až do roku 1980 sa počet obyvateľov postupne znižoval. Najväčší prepád počtu obyvateľov za sledované obdobie možno pozorovať v roku 1961. Dôvodom poklesu obyvateľstva v 50. - 70. rokoch 20 storočia bola stavebná uzáva v obci kvôli plánovanej výstavbe vodného diela Dierová. Tento projekt sa nikdy nezrealizoval, no na obec mal negatívne dôsledky. Až od roku 1980 mal počet obyvateľov obce stúpajúci trend.

Tabuľka č. 2 Demografický vývoj obce podľa pohlavia

Počet	Rok					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Muži	432	430	442	443	465	483
Ženy	438	435	452	451	466	488
Obyvatelia spolu	870	865	894	894	931	971

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2010

Demografický vývoj v obci Veličná z hľadiska pohlavia mal od roku 2005 do roku 2009 stúpajúcu tendenciu. V roku 2005 bolo z celkového počtu 865 obyvateľov - 430 mužov a 435 žien. Pričom v roku 2009 bolo z celkového počtu 971 obyvateľov - 483 mužov a 488 žien. V sledovanom období, v rokoch 2004 – 2009 bol počet žien vždy vyšší ako počet mužov z hľadiska celkového počtu obyvateľov obce.

Tabuľka č. 3 Veková štruktúra obyvateľstva obce (rok 2008)

Veková štruktúra obyvateľstva obce (rok 2008)					
Muži		Ženy		Spolu	
Predproduktívny vek (0 – 14 rokov)	88	Predproduktívny vek (0 – 14 rokov)	81	Celkom (muži + ženy):	169
Produktívny vek (15 – 59 rokov)	309	Produktívny vek (15 – 54 rokov)	280		589
Poproduktívny vek (60 +)	68	Poproduktívny vek (55 +)	105		173
Spolu:	465	Spolu:	466		931

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2008

Veková štruktúra obyvateľstva sa sleduje aj podľa produktívnych vekových skupín. Pri tejto štruktúre môžeme obyvateľstvo rozdeliť do troch základných skupín:

1. predproduktívny vek (0 – 14 rokov)
2. produktívny vek (muži 15 – 59; ženy 15 – 54 rokov)
3. poproduktívny vek (muži 60+; ženy 55 rokov)

Najviac obyvateľov je zastúpených v skupine produktívneho veku, celkovo 589 obyvateľov. Obyvateľstvo v produktívnom veku predstavuje 63,27% z celkového počtu obyvateľov obce. Nasleduje skupiny poproduktívneho veku, s počtom 173 obyvateľov, čo predstavuje 18,58% všetkých obyvateľov obce. Poslednou zastúpenou skupinou sú obyvatelia v predproduktívnom veku s počtom 169 obyvateľov, čo predstavuje 18,15% obyvateľov obce Veličná.

Vzdelanostná úroveň obyvateľstva

Tabuľka č. 4 Obyvateľstvo podľa najvyššieho skončeného vzdelania

Obyvateľstvo podľa najvyššieho skončeného vzdelania	Muži	Ženy	Spolu
Úhrn	407	387	794
v tom			
základné	63	96	159
učňovské (bez maturity)	120	72	192
stredné odborné (bez maturity)	2	2	4
úplné stredné učňovské (s maturitou)	41	24	65
úplné stredné odborné (s maturitou)	47	77	124
úplné stredné všeobecné	14	16	30
vyššie	3	3	6
vysokoškolské bakalárske	4	2	6
vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	21	17	38
vysokoškolské doktorandské	2	2	4
vysokoškolské spolu	27	21	48
vysokoškolské podľa zamerania:			
– univerzitné	5	14	19
– technické	13	3	16
– ekonomické	3	2	5
– poľnohospodárske	3	1	4
– ostatné	3	1	4
ostatní bez udania školského vzdelania	4	1	5

Obyvateľstvo podľa najvyššieho skončeného vzdelania	Muži	Ženy	Spolu
ostatní bez školského vzdelania	2	1	3
deti do 16 rokov	84	74	158

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2001

Z hľadiska vzdelania tvoria podľa štatistických údajov z roku 2001 najväčšiu skupinu občania s učňovským vzdelaním bez maturity (počet 192). Za nimi nasleduje základné vzdelanie, ktoré dosiahlo 159 obyvateľov obce a deti do 16 rokov v celkovom počte 158. Vysokoškolské vzdelanie v obci má len 48 obyvateľov.

Náboženské zloženie obyvateľstva

Tabuľka č. 5 Náboženské vierovyznanie obyvateľov

Náboženské vierovyznanie	Muži	Ženy	Spolu
Spolu	407	387	794
v tom			
Rímskokatolícka cirkev	183	184	367
Gréckokatolícka cirkev	0	1	1
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	195	185	380
ostatné	1	0	1
bez vyznania	21	14	35
nezistené	7	3	10

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2001

Z hľadiska vierovyznania je v obci Veličná takmer rovnaký počet katolíkov a evanjelikov. U mužov prevažujú skôr evanjelici, ale u žien je stav medzi katolíčkami a evanjeličkami vyrovnaný.

Národnostné zloženie obyvateľov

Podľa štatistického zisťovania z roku 2001 tvoria obyvatelia slovenskej národnosti 99,75 % z celkového počtu obyvateľov obce. Druhou zastúpenou národnosťou v obci je česká národnosť – 2 obyvatelia (0,25 %).

Občianska vybavenosť

V obci je v súčasnosti primeraná občianska vybavenosť v nasledujúcej štruktúre:

Pošta – nachádza sa priamo v obci a slúži aj pre občanov susednej obce Oravská Poruba.

Materská škola - sa nachádza mimo centra dediny. Zabezpečuje výchovno – vzdelávací proces kvalifikovanými pracovníčkami. Materskú školu navštevuje 22 detí vo veku 3 – 6 rokov. V MŠ je zabezpečené aj predprimárne vzdelávanie – 5 - 6 ročným deťom. Tieto deti majú možnosť pracovať v záujmových krúžkoch ako sú.: krúžok anglického jazyka a krúžok výtvarnej výchovy“. Vybavenosť Materskej školy počítačmi a inou technikou je slabá a žiadalo by sa modernejšie vybavenie vrátane internetu. Budova je vykurovaná plynom. Na MŠ boli osadené nové okná a dvere. Na rekonštrukciu sociálnych zariadení získala obec finančný príspevok z MF SR.

Požiarna zbrojnica - je vybavená dvoma hasičskými striekačkami a príslušným materiálom. Dobrovoľný hasičský zbor má 72 členov, ale v súčasnom období činnosť hasičského zboru stagnuje.

Dom smútku a cintorín – v obci sú tri cintoríny : po jednom v centrálnej časti obce a miestnej časti Revišné. Tretí cintorín je židovský. Obec nemá Dom smútku ani na jednom z cintorínov, ale zámer na jeho vybudovanie patrí do plánov obce v budúcnosti.

Športové zariadenia – v obci Veličná sú športoviská zastúpené v pomerne dobrej štruktúre a počte: futbalové ihrisko so štadiónom, multifunkčné ihrisko vybudované v roku 2010 a tenisové ihrisko. Telocvičňa – posilňovňa sa nachádza v Jurčikovom dome. V miestnej časti Revišné je oplotené ihrisko a detské ihrisko.

Pre návštevníkov obce, ale aj domácich obyvateľov je možnosť využitia rôznych športových zariadení v blízkom Dolnom Kubíne, kde je možnosť kúpania v Aquaparku, člnkovania v Gäceli, hrania kolkov, či korčuľovania resp. hrania hokeja na zimnom štadióne alebo v zimných mesiacoch lyžovanie na Kubínskej holi.

Obchody a služby

K 1. januáru 2010 sa v obci nachádzajú:

■ 2 predajne zmiešaného tovaru (1 – Veličná a 1 – miestna časť Revišné)	■ 1 predajňa súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá (ORAKOR)
■ 2 pohostinstvá (1 – Veličná a 1 – miestna časť Revišné)	■ 1 stolárstvo VICÁŇ
■ 1 reštaurácia Rínok	■ 1 firma ELVISDK (oprava a predaj PC, profesionálne LAN siete a pripojenie na internet)
■ 1 predajňa textilu	
■ 1 cukráreň – výrobná a predajňa	

S prihliadnutím na blízkosť mesta Dolný Kubín (4,3 km), kde je dostatočne veľká sieť rôznych obchodov potravinárskeho aj nepotravinárskeho tovaru (TESCO, LIDL ...) sú tieto služby dostačujúce. V obci je súkromná

ambulancia, ktorá poskytuje služby hlavne starším občanom. O občanov v dôchodkovom veku je postarané prostredníctvom opatrovateľskej služby. Čo sa týka ostatných služieb, ako sa vyjadrili v dotazníku občania Veličnej a Revišného by uvítali, keby v obci pribudli také služby ako sú: kaderníctvo – holičstvo, stolárstvo, tesárstvo a sú požiadavky aj na umiestnenie bankomatu.

Tabuľka č. 6 Obchod a pohostinstvo

Obchod a pohostinstvo	počet
Predajne potravinár. tovaru, supermarkety a predajne zmiešaného tovaru	2
Pohostinské odbytové strediská	2
Predajne nepotravinárskeho tovaru	1
Zariadenia pre údržbu a opravu motorových vozidiel	1
Predajne súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	1

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2008

Občianska vybavenosť v Revišnom:

- Detské ihrisko
- Ihrisko tenisové – basketbalové
- Potraviny
- Pohostinstvo

Kultúra a tradície, šport, pamätihodnosti, osobnosti

Kultúra a tradície

Kultúrny dom – Je staršia budova, viackrát prestavovaná. V kultúrnom dome je javisko a miestnosť s počtom miest na sedenie 200. Nachádza sa v ňom aj sociálne zariadenie, kuchynka a dve šatne. Na rozsiahlu rekonštrukciu kultúrneho domu získala obec peniaze z Programu rozvoja vidieka. S rekonštrukciou sa začalo v roku 2010.

Obecná knižnica – Nachádza sa v komposesorátnom kaštieli a má 2 696 knižných jednotiek. Je otvorená pravidelne jedenkrát v týždni.

Tabuľka č. 7 Kultúrne zariadenia v obci Veličná

Kultúra	počet
Verejné knižnice vrátane pobočiek	1
Verejné knižnice - počet knižničných jednotiek spolu	2 696
Verejné knižnice - počet používateľov	16
Kultúrno-osvetové zariadenia	1
Kostoly a modlitebne rímskokatolíckej cirkvi	1
Kostoly a modlitebne evanjelickej cirkvi augsb. vyznania	1

Kultúra	počet
Cintoríny, urnové háje a rozptyl. lúčky	2
Cintoríny, urnové háje a rozptyl. lúčky - plocha v ha	1,2

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2008

Obec Veličná žije pomerne bohatým kultúrnym životom. Existujú tu dve významné kultúrne zložky: spevácka skupina Studnička a divadelný súbor Veličnianske divadlo.

Spevácka folklórna skupina Studnička vznikla pred pätnástimi rokmi a má 15 členov, z ktorých prevažná väčšina sú ženy. Studnička sa zúčastňuje rôznych kultúrnych a spoločenských podujatí v rodnej obci, ale aj mimo nej. V súčasnej dobe Studničkári pripravujú ďalší program, s ktorým by chceli vystupovať dlhšie ako jednu sezónu.

Divadelný súbor Veličnianske divadlo (kedysi Revišnianske ochotnícke divadlo) pôsobí v obci od roku 2000, kedy súbor vznikol. Divadlo prezentuje svoju obec, ale svojím umením baví aj ľudí na Orave a celom Slovensku. Súbor sa venuje klasickej slovenskej dramatickej tvorbe, využíva staré slovenské zvyky a opiera sa o ľudové pesničky. Súbor sa rozrastá a divadelné role sú obsadzované mladými hercami i deťmi.

Kultúrno-spoločenské a športové akcie – každoročne sa v obci koná lyžiarsky prechod veličnianskym chotárom. Pravidelne už po niekoľko rokov sa koná tradičný Veličniansky jarmok. Pre deti sa organizuje detský karneval, MDD, príchod Mikuláša, aj „Letný poznávací tábor“, kde si deti vyskúšajú život v prírode. V obci sa už 13 rokov organizuje festival rockovej hudby Rockový záber.

Pre seniorov je pripravené každoročné posedenie s jubilantmi na obecnom úrade. Nedávno sa začalo so znovuzrozenou tradíciou fašiangových sprievodov masiek dedinou. Na záver roka je zvykom usporiadať silvestrovskú zábavu s uvítaním nového roka, ktorá končí ohňostrojom.

Tradície a kultúrne akcie:

- Veličniansky jarmok
- Silvestrovský ohňostroj
- Fašiangy
- Detský karneval
- Deň matiek a deň detí
- Veličnianske divadlo
- Spevácky súbor Studnička
- Rockový záber – festival rockovej hudby

Aktívne spolky a združenia:

- Dobrovoľný hasičský zbor
- Obecný futbalový klub
- Rímsko-katolícky cirkevný zbor
- Evanjelický cirkevný zbor
- TJ Družstevník Veličná
- Spevácky súbor Studnička
- Veličnianske ochotnícke divadlo

Šport

V dvadsiatych rokoch minulého storočia sa vo Veličnej začal hrať futbal, tak ako v mnohých okolitých obciach a mestečkách. Futbalový klub sa v jeho začiatkoch volal Sokol. V tridsiatych rokoch populárna hra aj vo Veličnej začala naberať skutočné futbalové kontúry najmä vďaka **Jánovi Mrkvovi**. Bol to všestranný športovec a venoval sa boxu aj futbalu. Športový klub vznikol jeho zásluhou v r.1932. Prvé majstrovské zápasy sa hrali už v r. 1946. V roku 1959 po založení JRD sa zo Sokola stal TJ Družstevník. Mužstvo hralo v II. triede Žilinského kraja. O futbale v obci sú uvedené údaje až po posledný ročník 2006/7 v knihe Petra Hubu Veličná – 75 rokov futbalu vydané v roku 2007.

Vzhľadom na dostatok rôznych športovísk sa môžu záujemcovia venovať podľa svojej záľuby rôznym druhom športu. Dorast a dospelí si prídu na svoje pri stolnotenisovom turnaji (oddiel bol založený v roku 2003).

Pamätihodnosti

Rímsko-katolícky kostol - Vznikal v 14. storočí pôvodne v gotickom slohu. V 15. storočí bol rozšírený a v roku 1657 prestavaný. V roku 1683 ho zničil požiar rovnako, ako aj väčšiu časť obce. V 17. storočí bol znovu vystavaný na pôvodných základoch v zmenenej podobe. Priestor okolo kostola dodnes obklopuje obranný múr. Pred kostolom je kalvária z roku 1777 a zvyšok niekdajšieho cintorína. Najstaršie časti vnútorného zariadenia pochádzajú z konca 17. storočia. Oltáre i kazateľnica boli neskôr dopĺňované novšími sochami alebo nahradené novými oltármi - oltár sv. Michala je zo začiatku 18. storočia, oltár sv. Barbory z prvej polovice 18. storočia. Na organovej empore z polovice 17. storočia s obrazom kráľa Dávida sa zachovalo päť malieb anjelov s hudobnými nástrojmi. Zachovala sa tiež kazateľnica z konca 17. storočia, krstiteľnica spolu s oltárom sv. rodiny z Tirolska. Osobitne treba spomenúť ľudový vyrezávaný betlehem. V obci sa nachádza tiež Rím. kat. farský dom, ktorý je zo začiatku 18. storočia.

Evanjelický kostol - Bol postavený ako tolerančný kostol v roku 1785, pôvodne bez veže, ktorá bola pristavaná pred rokom 1865. K prestavbe a rozšíreniu došlo v roku 1865. V roku 1908 sa uskutočnili opravy a veža bola nadstavená do súčasnej podoby. V roku 1846 kostol získal nové zariadenie. Hlavný oltár s obrazom Nanebevstúpenia Pána od Petra Bohúňa

je tiež z roku 1864. Organ postavil v roku 1864 Samuel Wagner zo Slovenského Pravna a v roku 1995 bol rekonštruovaný. Na budove evanjelickej fary z roku 1788 je umiestnená pamätná tabuľa Petra Bohúňa.

Župný dom - v polovici 17. storočia postavili na námestí poschodovú budovu župného domu, ktorá mala pôvodne voľné prízemie na pilieroch a ktorá sa zmenená s prestavbami, zachovala dodnes. Medzi stĺpmi pod poschodím býval trh a na poschodí sa nachádzali miestnosti mestskej správy. Prízemné stĺpy neskoršie obstavali a dnes je budova sídlom Urbárneho spoločenstva.

Komposesorátny kaštieľ (unifikovaný názov KP - kaštieľ) – národná kultúrna pamiatka – Stavba sa nachádza priamo v intraviláne obce Veličná. Kaštieľ, ktorý je súčasťou zástavby pozdĺž severnej strany námestia stojí v súčasnosti na križovatke 2 ciest. Komposesorátny kaštieľ je 2 - krídlová bloková stavba pravouhlo zalomená do L. Kaštieľ je trojpodlažný, má suterén a 2 nadzemné podlažia. Celú stavbu zastrešuje sedlová strecha s čelnými murovanými štítmi pokrytá pásmi pozinkovaného plechu. Krytinu nesie dodnes zachovaný, zrejme takmer v celom rozsahu pôvodný krov s konštrukciou ležatej stolice s pôvodnými tesárskymi spojmi a značkami. V súčasnosti sa pripravuje rekonštrukcia kaštieľa obnovou hákov, žľabov, zvodov, kolien, objímok, rúrkových lapačov snehu a opravou falcovanej strešnej krytiny. V súčasnosti sa pred kaštieľom nachádza park oddychu.

Významní rodáci

Veličania sú hrdí aj na svojich rodákov. Obec nezabúda na tých, ktorí sa zapísali do jej histórie v minulosti. Medzi najvýznamnejších patria:

Peter Michal Bohúň (1822 - 1879) - učiteľ, národovec a akademický maliar. Najčastejším obsahom jeho malieb boli portréty, ktoré sú vystavené vo väčšine slovenských galérií, v Prahe a iných mestách Európy. Jeho pravdepodobne najznámejším obrazom je portrét slovenského národného buditeľa Jána Francisciho ako dobrovoľníckeho kapitána. Tvoril taktiež oltárne obrazy, ktoré sú roztrúsené v kostoloch po celom Slovensku a Poľsku. Z iniciatívy obce a Matice slovenskej bola v Lipníku – Bielej, na dome kde zomrel odhalená v roku 1995 pamätná tabuľa a náhrobná tabuľa na miestnom cintoríne.

Ctiboh Zoch (1815 - 1865) – jazykovedec, etnograf, tvorca učebníc, národný buditeľ a evanjelický kňaz. Jeden z najaktívnejších dejateľov slovenského národného hnutia v 19. storočí, ktorý svojou verejnou činnosťou, vedeckým a umeleckým dielom výrazne zasiahol do jazykovedy, slavistiky, národných dejín literatúry, národopisu, cirkevnej historiografie, pedagogiky a školstva, knihovníctva a distribúcie knižnej produkcie.

Ján Seberíni (1780 - 1857) – Slovenský pedagóg a buditeľ, podporovateľ štúrovcov, TATRÍNA, Slovenských národných novín, superintendent banského dištriktu a bojovník proti maďarizácii. Bol stúpencom tereziánskych a josefínskych osvietenecských myšlienok. V roku 1842 založil v Banskej Štiavnici ľudovú školu pre chudobné banícke deti.

Zaslúžil sa o vydanie *Zpěvníka evangelického* v roku 1842, do ktorého prispel 11 piesňami. Patril k najvýznamnejším osobnostiam evanjelickej cirkvi 1. polovice 19. storočia.

Ďalšími známymi rodákmi sú: **Mikuláš Baticius, Ján Cimrák, Ján Čaplovič, Pavol Čaplovič, Štefan Dzian, Ján Dudáš, Peter Faltin, Peter Halaša, Mikuláš Huba, Anna Hroboňová, Juraj Chorvát, Oľga Jurkovičová, Ondrej Kalina, Ján Muknay, Matej Šulek.**

Významných rodákov malo aj Revišné. Patria medzi nich:

Ján Revický (1702 - 1765) – bratislavský komorný radca a vysoký vojenský činiteľ.

Karol Revický (1736 - 1793) – prekladateľ a diplomat.

Samuel Matejec Matthaides (1739 - 1792) – pedagóg a evanjelický kňaz.

Ján Matejec Revický (1813 - 1887) – právnik, učiteľ a ovocinár.

Doprava, dopravná a technická infraštruktúra

Doprava a dopravná infraštruktúra

Cez obec Veličná prechádza dôležitá cesta I. triedy – I/70, spájajúca územie Slovenska s Poľskou republikou. Centrum obce je postavené popri tejto ceste, medzi Dolným Kubínom a obcou Istebné. Cesta I/70 sa v obci križuje s cestou III/7008, mimo obce sa križuje s cestou III/07005. Z hľadiska osobnej dopravy je najväčším problémom obce prehustená doprava prechádzajúca centrom, ktorá ohrozuje bezpečnosť občanov. Tento nepriaznivý stav by v budúcnosti mala vyriešiť plánovaná výstavba rýchlostnej cesty R 3 Kraľovany – Dolný Kubín.

Obec má 10,1 km miestnych komunikácií z toho je 7,7 km bezprašných.

Vo Veličnej sa nachádzajú dva mosty a päť lávok pre peších.

Vybudovaných chodníkov je zatiaľ 0,6 km, je potrebné dobudovať ostatné chodníky pre bezpečnosť občanov v obci. Obec začala rekonštruovať autobusové zastávky, pôvodne plechové vymenili za drevené domčeky, ktoré viac korešpondujú s miestnou architektúrou. Nová autobusová zastávka pribudla pri ceste do miestnej časti Revišné.

Najbližšia čerpacia stanica sa nachádza v Dolnom Kubíne, vzdialenom 4,3 km od obce.

Tabuľka č. 8 Cestné komunikácie v obci Veličná

Cestné komunikácie v obci Veličná		
Typ cestnej komunikácie	Dĺžka	Správca komunikácie
I/70	2,8 km	Slovenská správa ciest
III/07005	1,9 km	VÚC Žilina
III/7008	0,9 km	VÚC Žilina
Obecné cesty	2 km	Obec

Cestné komunikácie v obci Veličná		
Typ cestnej komunikácie	Dĺžka	Správca komunikácie
Urbárne cesty	4 km	Urbár

Zdroj: Obecný úrad Veličná, 2010

Železničná doprava má regionálny charakter a je zastúpená jednokoľajovou železnicou tretej kategórie č. 181 na trase Trstená – Kral'ovany. Z hľadiska bezpečnosti je potrebné vyriešiť bezpečný prejazd cez železničnú trať smerom z Veličnej do Oravskej Poruby.

Najbližšie letiská sa nachádzajú v Žiline (cca 50 km cez Terchovú), Poprade (cca 100 km) a Krakove (cca 145 km).

Tabuľka č. 9 Doprava a dopravná infraštruktúra

Doprava a dopravná infraštruktúra	Údaj
Linky autobusovej linkovej osobnej dopravy (diaľkové, medzištátne)	5
Autobusové linky miestneho významu (medzimestské)	9
Zastávky vlakov osobnej dopravy	1
Miestne komunikácie spolu na 1 d. m. km	10,1
z toho miestne komunikácie - bezprašné na 1 d. m. km	7,7
Mosty na miestnych komunikáciách	2
Lávky pre peších	5
Vybudované chodníky na 1 d. m. km	0,6

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2008

Mosty – V obci Veličná sa nachádzajú 2 mosty a 5 mostíkov. Jeden z mostov spája obec Veličnú s obcou Oravská Poruba, časť Zábrež. Druhý most sa nachádza na hlavnom ťahu štátnej cesty I/70 nad miestnym potokom Orvišník a vyžaduje si pre zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky rozšírenie. Rekonštrukciu si vyžaduje mostík, ktorý sa nachádza na obočisku autobusov v miestnej časti Revišné.

Technická infraštruktúra

Zásobovanie pitnou vodou je zabezpečené obecným vodovodom (10,4 km) v správe Oravskej vodárenskej spoločnosti (5,4 km) a prostredníctvom skupinového vodovodu (5 km). Pitnou vodou je zásobená celá obec.

Kanalizácia – Veličná nemá kanalizáciu, ale v súčasnom období sa dokončujú úkony k územnému a stavebnému konaniu v súvislosti s prípravou výstavby kanalizácie, ktorú zabezpečuje Oravská vodárenská spoločnosť.

Elektrické rozvody – Celá obec je elektrifikovaná. Rozvod elektrickej energie zabezpečuje 5 trafostaníc. **Verejné osvetlenie je potrebné rozšíriť a postupne zrekonštruovať niektoré sekcie.**

Rozvod plynu – Veličná je splynofikovaná, pripojených je cca 95 % domácností. K novým rodinným domom sa plynová sieť rozširuje.

Tabuľka č. 10 Technická vybavenosť

Technická vybavenosť	Údaj
Počet pôšt	1
Počet hlavných telefónnych staníc spolu	141
Počet hlavných telefónnych staníc bytových	118
Káblková televízia	nie
Verejný vodovod	áno
Verejná kanalizácia	nie
Verejná kanalizačná sieť pripojená na ČOV	nie
Rozvodná sieť plynu	áno
Stanice hasičského a záchranného zboru	nie
Hasičské vozidlá	áno
Počet vzniknutých požiarov	0
Obecný hasičský zbor	áno
Obvodné oddelenia PZ	nie
Verejnú miesto s prístupom na Internet	nie
Obecný úrad využíva osobný počítač	áno
Obecný úrad má pripojenie na internet	áno
Obecný úrad má vlastnú www stránku	áno

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2008

Obecný rozhlas je v súčasnosti funkčný, ale vzhľadom na jeho znehodnotenie v časti rozvodov, stožiarov a nevyhovujúce rozloženie reproduktorov je žiadúca jeho rekonštrukcia a modernizácia.

Ekonomika

Poľnohospodárstvo

V obci je poľnohospodárske družstvo Veličná, ktoré hospodári na 910 hektároch verifikovanej pôdy, pričom orná pôda z toho predstavuje 152 hektárov (zvyšná plocha ostáva na lúky a pasienky). V rastlinnej výrobe pestujú zemiaky na konzum na výmere 10 hektárov, obiloviny – pšenicu na ploche 50 hektárov a kukuricu na siláž na ploche 50 hektárov. V živočíšnej

výrobe chovajú 495 kusov hovädzieho dobytku, z toho 200 dojníc. Družstvo má vlastný salaš a chovajú 600 oviec. Popri katastri obce Veličná družstvo obhospodaruje pôdu aj na území obce Istebné a prímestských územiach mesta Dolný Kubín, Beňová Lehota, Veľký a Malý Bysterec. Družstvo má 160 členov a zamestnáva počas roka priemerne 28 pracovníkov. V obci sú aj jednotlivci hospodáriaci roľníci Páltik, Čaplovič a Kľukovci.

Priemyselná a drobná výroba

Priemyselná výroba

Z priemyselnej výroby sa v obci nachádza – Firma Dušan Vicán, ktorá vznikla v roku 1994 a vyrába kancelársky nábytok a nábytok na mieru. Konkrétne je to výroba detských izieb, kuchynských liniek, spální, skrini, sektorového nábytku a kancelárskeho nábytku, ktorá však je podľa najnovších informácií na úpadku.

Drobná výroba a služby

Od roku 1998 sa v centre obce v komposesorátnom kaštieli nachádza Cukráreň Veličná, ktorá má v ponuke zákusky a torty výlučne z vlastnej produkcie. Pri výrobe používajú klasické technológie. Zákusky a torty je možné zakúpiť nielen v cukrárni, ale zásobujú nimi aj ďalšie prevádzky v celom Žilinskom kraji - cukrárne, kaviarne, bufety, reštaurácie a hotely. Takisto zabezpečujú aj sladký servis na rôzne spoločenské akcie.

Svoje zastúpenie má v obci aj spoločnosť ELVISDK, s.r.o. ktorá sa v hlavnej miere zaoberá budovaním profesionálnych LAN sietí. K ďalším aktivitám spoločnosti patrí predaj a servis výpočtovej techniky, príslušenstva, softwarového vybavenia počítačov, predaj a renovácia spotrebného materiálu do tlačiarň. Zabezpečujeme záručný i pozáručný servis predáva počítače a poskytuje služby súvisiaci s počítačovou technikou.

Tabuľka č. 11 Organizačná štruktúra hospodárstva Veličná

Organizačná štruktúra hospodárstva Veličná	Údaj
Právne subjekty v Registri organizácií	90
Právnické osoby spolu	23
Podniky	14
Obchodné spoločnosti	10
Spol. s r.o.	10
Družstvá spolu	1
Ostatné ziskovo orient. jednotky	3
Neziskové inštitúcie - spolu	9
Neziskové organizácie - rozpočtové	1

Organizačná štruktúra hospodárstva Veličná	Údaj
Neziskové organizácie - ostatné	8
Fyzické osoby - podnikatelia	67
Fyzické osoby nezapísané v obchodnom registri - živnostníci	63
Fyz. os. nezap. v obchod. registri - samostatne hospodáriaci roľníci	4
Počet podnikov v súkromnom sektore - spolu	14
Počet podnikov v súkromnom sektore - družstevnom vlastníctve	1

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2008

Cestovný ruch a propagácia obce

Obec Veličná má niekoľko zvláštností. Tá najvýznamnejšia spočíva v tom, že sa skladá z dvoch častí. Centrálna časť obce s historickými dominantami sa tiahne popri hlavnej ceste. Druhá časť – Revišné, s dávnou históriou, sa nachádza pod známym lyžiarskym strediskom na Kubínskej holi.

Ďalšou zvláštnosťou sú dva kostoly, ktoré výrazne vyčnievajú z panorámy obce. Starší je rímskokatolícky z roku 1761, druhý – evanjelický – postavili v roku 1785.

V obci sa nachádza aj významná národná kultúrna pamiatka - Komposesorátny kaštieľ. V súčasnosti je v ňom umiestnená obecná knižnica a cukráreň.

Tabuľka č. 12 Nehnutel'né kultúrne pamiatky

Miestna časť	Pamiatkový objekt	Bližšie určenie
Veličná	Archeologická lokalita	neskúmané
Veličná	Dom ľudový	zrubový
Veličná	Dom ľudový	zrubový
Veličná	Dom ľudový	zrubový
Veličná	Dom ľudový	zrubový
Veličná	Dom župný	- - -
Veličná	Fara a pam. tabuľa	Bohúň P. M.
Veličná	Fara a pam. tabuľa	Bohúň P. M.
Veličná	Kaštieľ	- - -
Veličná	Kostol	ev.a.v.tolerančný
Veličná	Kostol	r.k.sv.Michala
Revišné	Kúria	- - -

Zdroj: www.pamiatky.sk, rok 2010

Zaujímavosťou obce je aj námestie mestského rázu, ktoré má tvar elipsy. Predpokladá sa, že si zachovalo aj pôvodnú veľkosť – šírku sto metrov a dĺžku okolo štyristopäťdesiat metrov. Rozlohou je asi štyrikrát väčšie než historické námestie Ružomberka, či Žiliny. Námestie je žiadúce vhodne esteticky upraviť a doplniť, aby sa stalo dôstojným centrálnym miestom stretávania nielen domácich občanov ale aj návštevníkov obce.

Obec Veličná je členom Euroregiónu Beskydy a propaguje sa aj prostredníctvom marketingových aktivít tohoto združenia. Okrem toho obec rozvíja cezhraničnú spoluprácu, predovšetkým s kultúrnymi inštitúciami v Poľskej republike a zúčastňuje sa na spoločne pripravených cezhraničných aktivitách.

Na propagáciu obec využíva viacero nástrojov v tlačenej aj elektronickej podobe. Pre návštevníkov vydal obecný úrad v roku 1997 propagačný materiál o obci Veličná so zhrnutím v anglickom a nemeckom jazyku. Pre záujemcov o hlbšie poznanie dejín a vývoja obce slúži vydaná monografia obce Veličná (obdobie 1272 - 1997). Aktuálne informácie o dianí v obci a pripravovaných akciách môžu občania aj návštevníci nájsť na stránke obce www.velicna.sk, ktorej grafická a obsahová štruktúra sa v súčasnosti modernizuje. Na skvalitnenie informovanosti občanov by bolo vhodné, začať s vydávaním obecného informátora (občasníka) o dianí v obci a jej okolí, ktorý by mohol poslúžiť ako informácia aj pre návštevníkov obce.

Obec navštevujú predovšetkým domáci turisti, zo zahraničných sú to hlavne Česi, Poliaci, Nemci a Holanďania. Zahraniční návštevníci sporadicky využívajú parkovisko na námestí na prenocovanie v karavanoch.

Cez obec Veličná prechádzajú zaujímavé cykloturistické trasy:

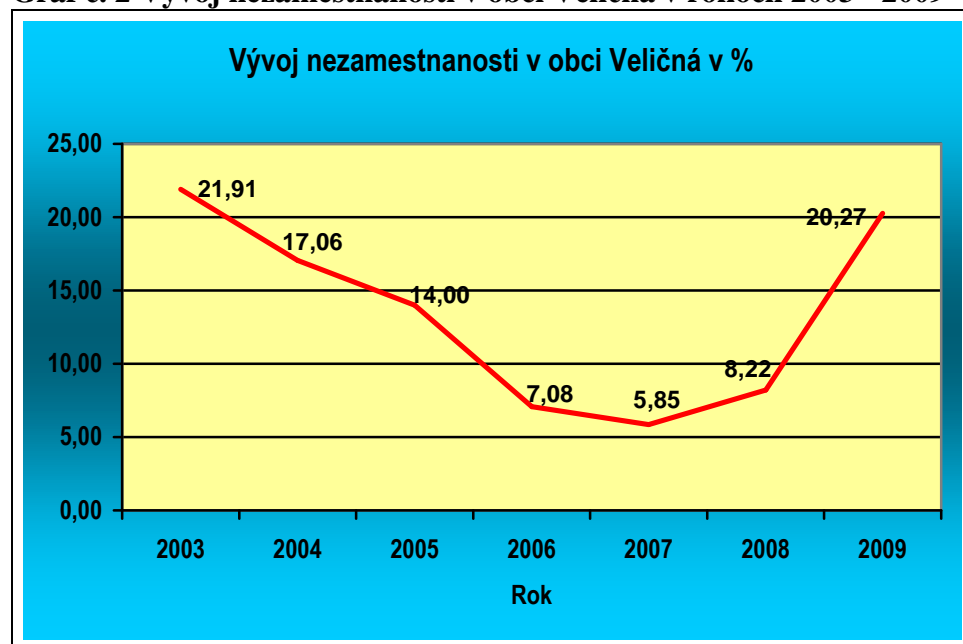
- **cyklotrasa č. 1** – Veľká Oravská I. - Veličná – Dolný Kubín – Oravský Podzámok – Nižná – Tvrdošín - Oravská Priehrada – Námestovo – Lokca – Oravský Podzámok – Dolný Kubín. Celková dĺžka Oravskej cyklotrasy je cca 100 km.
- **cyklotrasa č. 2** – Veľká Oravská II. – Veličná – Zázrivá – Oravská Lesná – Lokca – Oravská Priehrada – Tvrdošín – Oravský Podzámok – Dolný Kubín – Veličná. Celková dĺžka cyklotrasy je cca 133,5 km.
- **cyklotrasa č. 3** – k Šútovským vodopádom – Veličná – Istebné – Párnica – Kľačany – Šútovský vodopád – Kľačany – Párnica – Istebné – Veličná. Celková dĺžka cyklotrasy je cca 44 km.
- **cyklotrasa č. 4** – za termálnou vodou – Veličná – Dolný Kubín – Osádka – Lúčky – Bešeňová – Ružomberok – Kľačany – Párnica – Veličná. Celková dĺžka cyklotrasy je cca 67 km.

V obci sa pre deti organizuje „Letný poznávací tábor“, kde si deti vyskúšajú život v prírode. Kúpalisko v obci nie je, ale možnosť kúpania je v Dolnom Kubíne vzdialenom asi 3 km, kde je v prevádzke Aquapark.

Trh práce

Výhoda obce je v jej blízkosti k okresnému mestu Dolný Kubín, kde nachádza zamestnanie veľká časť obyvateľov. Zároveň však obec postihujú v oblasti zamestnanosti rovnaké problémy ako celú spoločnosť na Slovensku. Problémy sa prehĺbili v poslednom období aj v súvislosti s globálnou hospodárskou krízou.

Graf č. 2 Vývoj nezamestnanosti v obci Veličná v rokoch 2003 - 2009

Zdroj: Úrad práce a rodiny (ÚPSVaR) SR, Dolný Kubín, 2010

Nezamestnanosť v obci Veličná od roku 2003 do roku 2007 mala klesajúci charakter. V roku 2003 bola nezamestnanosť na úrovni 21,91 % a v roku 2007 dosahovala výšku 5,85 %. Od roku 2008 sa na vývoji nezamestnanosti v obci prejavila globálna hospodárska a finančná kríza a nezamestnanosť stúpila z 8,22 % (rok 2008) na 20,27 % v roku 2009. K 30. 6. 2010 bola nezamestnanosť v obci Veličná podľa údajov ÚPSVaR SR v D. Kubíne na úrovni 15,36 %.

Tabuľka č. 13 Ekonomicky aktívne osoby

Ekonomicky aktívne osoby				
Odvetvie hospodárstva	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
	1	2	3	4
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	25	16	41	5
Lesníctvo, ťažba	4	1	5	0

Ekonomicky aktívne osoby				
Odvetvie hospodárstva	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
	1	2	3	4
dreva a pridružené služby				
Priemyselná výroba	70	41	111	85
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	3	5	8	6
Stavebníctvo	18	2	20	13
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	13	28	41	23
Hotely a reštaurácie	3	13	16	12
Doprava, skladovanie a spoje	13	4	17	9
Peňažníctvo a poisťovníctvo	0	4	4	3
Nehnut'. prenájom a obch. služby, výskum a vývoj	8	3	11	9
Verejná správa a obrana, povinné soc. zabezpečenie	14	11	25	17
Školstvo	5	16	21	16
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	3	17	20	15
Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	5	2	7	1
EA bez udania odvetví	32	21	53	5
Spolu	216	184	400	219

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2001

Rozpočet a majetok obce

Rozpočet obce

Obec Veličná svoju činnosť financuje z bežných príjmov, dotácií zo štátu a ďalších zdrojov. Bežné príjmy tvoria: dane, poplatky, bežné a všeobecné granty a transfery.

Tabuľka č. 14 Rozpočet obce na roky 2009 - 2011 (príjmy)

Bežné príjmy (€)	2009	2010	2011
Fiškálna decentralizácia	150 700	156 011	168 000
Pozemky FO	3 153	3 153	3 153
Stavby FO	3 983	3 983	3 983
Pozemky PO	6 639	6 639	6 639
Stavby PO	10 025	10 025	10 025
Dane a špeciálne služby	896	896	896
Daň za psa	863	863	863
Registračná známka	33	33	33
Príjem z vlastníctva	15 668	16 165	16 165
Vstupné, zábavy, užív. verej. priest.	1 228	1 228	1 228
Z prenajatých priestorov	14 439	14 937	14 937
Administratívne a iné poplatky	1 792	1 792	1 792
Správne popl. FO	929	929	929
Správne popl. PO	531	531	531
Správne popl. stav. činn.	232	232	232
Správne popl. matrika	100	100	100
Popl. a platby z nepr. Predaja	498	498	498
Popl.za relácie v MR	498	498	498
Administ. popl. a služby, KO	21 676	22 870	22 870
Cintorínsky popl.	166	166	166
Zber a zneškod. odpadu	13 311	13 311	13 311
Školská jedáleň, MŠ	4 149	4 149	4 149
Príspevok od rodičov	1 660	1 660	1 660
Príjem z lyžiarskeho vleku	332	332	332
Príspevok opatrovateľská služba	1 759	2 954	2 954
Dividendy Dexia	66	66	66
Predaj odp. nádob	232	232	232
Úroky z vkladov	66	66	66
Sponzorstvo	664	664	664

Bežné príjmy (€)	2009	2010	2011
Bežné a všeobecné granty a transfery	3 651	3 651	3 651
Dotácia - matrika	3 651	3 651	3 651
Bežné príjmy spolu:	263 590	272 285	284 274

Zdroj: Obecný úrad Veličná

Tabuľka č. 15 Rozpočet obce na roky 2009 – 2011 (výdavky)

Bežné výdaje (€)	2009	2010	2011
Verejná správa	94 569	99 698	105 181
Tarifný plat	46 671	49 938	53 433
Osobný príplatok	2 656	2 841	3 040
VS – odmeny	6 307	6 748	7 221
VS – Poistné do ZP	4 049	4 334	4 636
VS – Poistne do SP	10 523	11 259	12 047
VS – Prídelt do SF	299	299	299
VS – Elektrická energia	1 461	1 534	1 610
VS – Plyn	2 689	2 823	2 964
VS – Vodné, stočné	133	139	146
VS – Telekomunikačné služby	1 560	1 560	1 560
VS – Poštovné	398	398	398
VS – Inzercia	66	66	66
VS – Drobný materiál, čistiace potreby	697	697	697
VS – Sedacia súprava	498	498	498
VS – Internet	597	597	597
VS – Kancelárske potreby, tlačivá, propag. mat.	863	863	863
VS – Fond starostu	1 261	1 261	1 261
VS – Bezpečnostná služba	398	398	398
VS – Benzín, emisné kontroly STK	1 228	1 228	1 228
VS – Servis, údržba	1 328	1 328	1 328
VS – Zmluvné poistenie, poistenie majetku	863	863	863
VS – Poslanci odmeny + ref. mzdy poslanci	929	929	929
VS – Stravné	3 153	3 153	3 153
VS – Preventívne prehliadky	33	33	33
VS – Školenie, kurzy, semináre	166	166	166
VS – Manipulačné práce, zhotovenie pečiatok	630	630	630

Bežné výdaje (€)	2009	2010	2011
VS – Upratovanie	996	996	996
VS – Mzdy za DVP	664	664	664
VS – odmeny zástupcu starostu	1 826	1 826	1 826
VS – Príspevok Spoločnej úradovni	1 627	1 627	1 627
Finančná a rozpočtová oblasť	5 909	6 032	6 163
Matrika	3 784	3 784	3 784
Požiarna ochrana	763	763	763
Cestná doprava	6 971	6 971	6 971
Ochrana životného prostredia	13 311	13 311	13 311
Rozvoj obce	2 324	2 324	2 324
Verejné osvetlenie	7 336	7 336	7 336
Gazdinská škola	9 991	10 036	10 083
Rekreačné, športové služby	7 469	7 480	7 492
Dom kultúry	5 411	5 603	5 805
Knižnica	332	332	332
Ostatné kultúrne služby	5 776	5 776	5 776
Vysielacie, výdavky. služby	199	199	199
Nábož. a iné spoločenské služby	3 021	3 021	3 021
Materská škola	42 189	44 202	46 355
Opatrovatelia	10 058	10 762	11 515
Bežné výdavky	219 412	227 961	237 092

Zdroj: Obecný úrad Veličná

Z bežných výdavkov obec financuje verejnú správu, prevádzku obecného úradu, objekty, ktoré má vo svojom vlastníctve, opatrovateľskú službu, rekreačné a športové služby, požiarnu ochranu, dom kultúry, a pod.

Kapitálový rozpočet na rok 2009

Tabuľka č. 16 Kapitálový rozpočet na rok 2009

Príjmy:	
Fond národného majetku	5 783,61 €
Príjmy spolu:	5 783,61 €
Výdavky:	
Výstavba domu smútku	5 617,64 €
Vysporiadanie vlastníctva podielu Jurčíkov dom	165,97 €
Výdavky spolu:	5 783,61 €

Zdroj: Obecný úrad Veličná, 2009

Majetok obce k 01. 06. 2010**Tabuľka č. 17 Výber z prehľadu majetku obce (rok 2010)**

Majetok obce	Vlastník
Športová tribúna na Sihoti	obec Veličná
Multifunkčné ihrisko	obec Veličná
Jurčíkov dom č. 288	obec Veličná
Márnica v cintoríne	obec Veličná
Kočovňa na pohrebný voz	obec Veličná
Budova Materskej školy	obec Veličná
Kultúrny dom budova + pozemok	obec Veličná
Budova Gazdinskej školy	obec Veličná
Slabejov dom	obec Veličná
Budova požiarnej zbrojnice	obec Veličná
Vodovod	obec Veličná

Zdroj: Obecný úrad Veličná, 2009

Obr. č. 5 Objekt materskej škôlky

Životné prostredie

Časti územia obce významne z pohľadu ochrany prírody

Časť katastrálneho územia obce Veličná sa nachádza na území Národného parku Malá Fatra, kde platí tretí stupeň ochrany. Časť územia obce sa nachádza v ochrannom pásme NP Malá Fatra s druhým stupňom ochrany. Národný park (NP) je zároveň územím európskeho významu.

Do katastra obce zasahuje aj Národná prírodná rezervácia (NPR) Minčol, kde platí piaty stupeň ochrany. NPR bola zriadená na ochranu zachovaných fragmentov prirodzených smrekovo-bukovo-jedľových a smrekových lesných porastov, miestami pralesovitého rázu Oravskej Magury na vedecko - výskumné a náučné ciele.

Časť k.ú. sa nachádza v navrhovanom chránenom vtáčom území SKCHVÚ 013 Malá Fatra. Chránené vtáčie územie Malá Fatra je jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie druhov: sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), orol skalný (*Aquila chrysaetos*), výr skalný (*Bubo bubo*), žlna sivá (*Picus canus*), kuvik kapcavý (*Aegolius funereus*), d'ateľ bieločrbtý (*Dendrocopos leucotos*), d'ateľ čierny (*Dryocopus martius*), muchárik bieločrký (*Ficedula albicollis*) a jedným z piatich pre hniezdenie skaliara pestrého *Monticola saxatilis*). Pravidelne tu hniezdi viac ako 1% národnej populácie druhov rybárik riečny (*Alcedo atthis*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*), d'ateľ hnedkavý (*Dendrocopos syriacus*), chriaštel poľný (*Crex crex*), kuvik vrabčí (*Glaucidium passerinum*), jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*), strakoš sivý (*Lanius excubitor*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), žltouchvost lesný (*Phoenicurus phoenicurus*), muchár sivý (*Muscicapa striata*), tetrov hlucháň (*Tetrao urogallus*), tetrov hoľniak (*Tetrao tetrix*), d'ateľ trojprstý (*Picoides tridactylus*) a muchárik červenohrdlý (*Ficedula parva*). Ide o štvrté najväčšie CHVÚ na Slovensku s celkovou výmerou 66 228,06 ha.

V súvislosti so životným prostredím obce treba poznamenať, že do kategórie chránených stromov v obci patrí chránená lipa pri evanjelickom kostole. Súčasťou obce je Ramsarská lokalita „Rieka Orava a jej prítoky“. Do zoznamu medzinárodne významných mokradí bola zapísaná v roku 1998. Tvorí ju časť riečného systému podhorského charakteru v povodí Oravy na severnom Slovensku, ktorý patrí z hľadiska diverzity pôvodnej bioty, ako aj z hľadiska prirodzeného charakteru abiotických zložiek k najzachovalejším a najvýznamnejším ekosystémom svojho druhu v strednej Európe.

Rieka Orava je vyhlásená za chránený areál. Má podstatnú hydrologickú, biologickú a ekologickú úlohu v prirodzenom fungovaní povodia Oravy. Má význam pre dopĺňanie zdrojov podzemných vôd a prispieva k udržiavaniu vysokej kvality vody. Lokalita má osobitný význam ako

stanovište rastlinných a živočíšnych druhov. Rieka a niektoré jej prítoky poskytujú dobrú potravnú základňu, podmienky na neres a rozvoj mladých vývinových štádií pôvodnej, vzácnej a ohrozenej i lovne využívannej ichtyofauny.

Odkanalizovanie obce

V obci nie je vybudovaná kanalizácia a ani ČOV. Dĺžka existujúcej kanalizácie je 0,58 km, jedná sa o jednotnú kanalizáciu. Existujúca kanalizácia je v zlom technickom stave s vysokým podielom balastných vôd.

Odpadové vody z nehnuteľností sú v prevažnej miere vypúšťané do žump a odtiaľ priamo do tokov a podzemných vôd alebo priamo z nehnuteľností do vodných tokov. Prevažná väčšina žump už nevyhovuje technickým požiadavkám.

Odkanalizovanie obce vyrieši pripravovaný projekt Oravskej vodárenskej spoločnosti (OVS), a. s.: Odkanalizovanie obcí dolnej Oravy – Žaškov, Párnica, Oravská Poruba a Veličná. Projekt rieši odkanalizovanie obcí Žaškov, Párnica, Oravská Poruba, Veličná, čistenie splaškových odpadových vôd, výstavbu kanalizačných odbočiek pre obyvateľstvo, hlavné kanalizačné zberače, čerpace stanice (ČS) a výtlačné potrubia z jednotlivých ČS.

Výstavba je naplánovaná v rokoch 2010 – 2012. Stavba bude financovaná z prostriedkov fondov Európskej únie, zo štátneho rozpočtu a z rozpočtu Oravskej vodárenskej spoločnosti.

Odpady a odpadové hospodárstvo

Nebezpečný priemyselný odpad (odpad z výroby ferozliatin) zo závodu OFZ, a.s. Istebné a čiastočne aj komunálny odpad, bol od roku 1952 ukladán na neriadenú skládku odpadov, ktorá sa nachádza v katastrálnom území obcí Veličná a Istebné, mimo príslušných obcí Istebné, Párnica a Veličná. Skládku nevyhovovala súčasným zákonným podmienkam, a preto bola zrušená a následne rekultivovaná. V súčasnosti skládka nie je v prevádzke.

V obci sporadicky vznikajú nelegálne skládky odpadu, na čo obec zareagovala určením povereného pracovníka, ktorý má upozorniť občanov na porušovanie predpisov a pravidiel o likvidovaní pevného domového odpadu. Na miestach, kde hrozí nebezpečenstvo vzniku nelegálnych skládok umiestňuje obec zákazové tabule a upozorňuje občanov na potrebu chrániť životné prostredie prostredníctvom obecného rozhlasu.

Obec Veličná má na odvoz komunálneho odpadu uzavretú zmluvu s Technickými službami mesta Dolný Kubín. Realizuje sa separovaný zber odpadu. Separuje sa päť komodít – železo, sklo, papier, plasty a

elektroodpad. V tejto oblasti je však potrebné trvalo zvyšovať povedomie a zodpovednosť občanov.

Tabuľka č. 18 Ostatné prvky životného prostredia - obec Veličná

Ostatné prvky životného prostredia	Údaj
Verejná zeleň spolu na 2 d. m. ha	1,80
z toho verejná zeleň - parková na 2 d. m. ha	0
Skládky komunálneho odpadu spolu	0
Množstvo komunálneho odpadu tony	292
z toho množstvo odpadu zneškodneného spaľovaním s energet. využitím	0
využívaný komunálny odpad	24
zneškodňovaný komunálny odpad	268
Spaľovne komunálneho odpadu	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2008

Obr. č. 6 Príroda v miestnej časti Revišné

Analýza SWOT

Občianska, kultúrna, športová infraštruktúra a vybavenosť

Silné stránky

- V obci je Materská škola s kapacitou 22 detí.
- Obec má dostatočné vybavenie športoviskami v celkovom počte päť (futbalové, tenisové, detské, multifunkčné).
- Na kultúrne účely slúži v súčasnosti rekonštruovaný Kultúrny dom s kapacitou 200 miest.
- V komposesorátnom kaštieli je verejná knižnica.
- V obci je dostatok maloobchodných predajní s vyhovujúcou štruktúrou s potravinárskym i nepotravinárskym tovarom.
- Požiarna zbrojnica vybavená dvoma požiarnickými vozidlami a potrebným požiarnickým materiálom.
- V obci je ambulancia praktického lekára.
- V obci sa nachádza pobočka Slovenskej pošty.

Príležitosti

- Využiť objekt komposesorátneho kaštieľa, prípadne iných objektov vo vlastníctve obce na zriadenie prevádzok, alebo niektorých služieb.

Slabé stránky

- Nedostatočné vybavenie informačno-komunikačnou technikou v Materskej škole.
- Nedostatočné zabezpečenie a kapacita sociálnych služieb pre starších občanov.
- Chýbajú niektoré služby, za ktorými musia občania cestovať do Dolného Kubína (kaderníctvo, holičstvo).
- Na hlavnom obecnom cintoríne chýba Dom smútku.
- Nevyhovujúci technický stav objektov vo vlastníctve obce (komposesorátny kaštieľ. Obecný úrad, Materská škola).

Ohrozenia

- Možný nezáujem podnikateľských subjektov o investovanie a otvorenie potrebných prevádzok pre občanov.

Technická a dopravná infraštruktúra, miestne komunikácie

Silné stránky

- V obci je vybudovaný rozvod káblovej televízie a vyhovujúce zabezpečenie možnosti telefonického pripojenia.
- Verejný vodovod s vyhovujúcou kapacitou pre potreby občanov je v dobrom technickom stave.
- Obcou prechádza jednokol'ajová železničná trať. Je tu železničná zástavka.
- Vysoký stupeň plynifikácie (viac ako 95 %) s možnosťou vybudovania ďalších prípojok.
- Územie obce je dostatočne pokryté signálom viacerých mobilných operátorov .
- Na účely výstavby rodinných domov je v obci vhodná lokalita.

Príležitosti

- Uchádzať sa o možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ.
- Komplexne riešiť dobudovanie a rekonštrukciu miestnej technickej a dopravnej infraštruktúry.
- Technicky a územne pripraviť lokalitu pod IBV (vypracovanie geometrických plánov k novej IBV).

Slabé stránky

- Obec nemá vybudované chodníky v potrebnej dĺžke a kvalite.
- Nevyhovujúci technický stav obecného rozhlasu predovšetkým rozvodov a reproduktorov.
- Nedostatočné pokrytie obce bezdrôtovým televíznym a internetovým signálom.
- Stav verejného osvetlenia už nezodpovedá súčasným potrebám obce (potreba rozšírenia a rekonštrukcie niektorých sekcií).
- Obcou prechádza hlavná cesta s vysokou intenzitou prejazdu vozidiel, čo ohrozuje bezpečnosť občanov obce.
- Nevyhovujúci technický stav mostov a lávok v obci.
- Prejazd cez železničnú trať je rizikovým miestom a ohrozuje bezpečnosť premávky.
- V lokalitách vhodných na IBV nie je pripravená technická dopravná infraštruktúra a inžinierske siete.

Ohrozenia

- Riziko zvyšovania nákladov na údržbu a opravy infraštruktúry v obci.
- Nedostatok verejných financií pre investície do infraštruktúry.
- Riziko zhoršenia podmienok na možnosť čerpania finančných prostriedkov z Európskych fondov.
- Pomalé tempo prípravy a výstavby rýchlostného

- Intenzívnejšie sa zapojiť do procesu prípravy plánovaného cestného obchvatu.
- Rokovať s prevádzkovateľmi bezdrôtových sietí televízneho a internetového signálu za účelom jeho zabezpečenia.

obchvatu obce Veličná, ktorý má zabezpečiť zníženie intenzity prejazdu dopravných prostriedkov cez obec.

Životné prostredie a odpadové hospodárstvo

Silné stránky

- Odvoz komunálneho odpadu sa realizuje v spolupráci s TS v Dolnom Kubíne.
- Obec organizuje separovanie a odvoz odpadu pre 5 komodít
- Existujúce chránené územia v obci (do katastra obce zasahujúci NP Malá Fatra a chránené stromy v intraviláne sú dôkazom dobrého životného prostredia).
- Na území obce a jej okolí nie sú žiadne priemyselné podniky, ktoré by zásadným spôsobom ohrozovali životné prostredie.

Slabé stránky

- V obci nie je vybudovaná kanalizácia a existujúce žumpy spôsobujú znečistenie životného prostredia.
- Napriek opakovanému likvidovaniu sa neustále objavujú na viacerých miestach obce čierne skládky svojvoľne vytvárané občanmi.
- Nedostatočné povedomie a ochota občanov zapojiť sa do procesu separovania odpadov a ochrany životného prostredia.
- Nedostatočne upravené verejné priestranstvá v celej obci, ale predovšetkým v centrálnej časti.

Príležitosti

- Intenzívnejšie sa zapojiť do procesu prípravy a urýchľovania projektu odkanalizovania obce.
- Aktivizovať a zvyšovať povedomie občanov, budovať zodpovedný vzťah k hodnotám a ochrane životného prostredia.
- Uchádzať sa o možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ.
- Zamerať sa na komplexnejšiu úpravu verejných priestranstiev v spolupráci s občanmi.

Ohrozenia

- Pretrvávajúca ľahostajnosť občanov k ochrane životného prostredia .
- Nebezpečenstvo meškania začatia a realizácie projektu odkanalizovania obce.

Programovanie rozvoja, informovanie občanov, propagácia obce a cestovný ruch

Silné stránky

- Obec má spracovanú monografiu vydanú pri príležitosti 725 výročia vzniku obce.
- Internetová stránka obce je funkčná a v súčasnosti sa upravuje s cieľom vylepšenia vzhľadu aj obsahu.
- V obci sa konajú tradičné kultúrne a spoločenské akcie – rockový záber, folklórne slávnosti dolnej Oravy a tradičný Veličniansky jarmok.
- Obec, jej okolie a blízkosť Dolného Kubína umožňuje rýchly prístup do zaujímavých turistických lokalít a kultúrnych inštitúcií pre moto, cyklo a peších turistov.
- Obec dlhodobejšie udržiava aktívne partnerstvo a cezhraničnú spoluprácu so subjektami v Poľsku.

Príležitosti

- Zvážiť možnosť vydávania aspoň 2 x ročne neperiodického informačného spravodaja pre občanov k aktuálnym otázkam života, problémov a rozvoja v obci.
- Podporovať podnikateľské subjekty a živnostníkov pri ich snahe rozvíjať a využívať cestovný ruch na celkový rozvoj obce.
- Pokračovať v prehľbovaní partnerstva a príprave cezhraničných projektov s Poľskom a rozvinúť túto spoluprácu aj Českou republikou.

Slabé stránky

- Chýba neperiodický informačný spravodaj na účely informovania občanov o dianí a živote v obci.
- V minulosti vydané propagačné materiály o obci nie sú dostupné pre návštevníkov, turistov i občanov obce.
- Internetová stránka obce nezodpovedá požiadavkám na toto informačné médium i vzhľadom na povinnosť samosprávy poskytovať informácie občanom a verejnosti.

Ohrozenia

- Nezaujím podnikateľských subjektov v oblasti turistického ruchu o vzájomnú spoluprácu.
- Silná konkurencia v okolitých obciach, ktoré sa nachádzajú bližšie k centráam turistického ruchu.

Stratégia rozvoja obce do roku 2018

Na predchádzajúcich stranách dokumentu bola vykonaná komplexná analýza obce, k čomu bolo využité veľké množstvo dokumentov, literatúry, internetových zdrojov a podkladov z obce. Spracovatelia sa podrobne oboznámili s reálami obce a bola vykonaná pomocná fotodokumentácia. To všetko poslúžilo na vypracovanie stratégie rozvoja: strategických cieľov a vízie obce do roku 2018.

Stratégia rozvoja – strategické ciele

Z vykonanej analýzy boli určené rozhodujúce disparity, ako zásadné problémy obce v súčasnosti, ktoré by mal PHSR počas obdobia platnosti riešiť a podľa možnosti vyriešiť.

Kľúčové disparity

- Chýbajúca obecná kanalizácia.
- Nedobudovaná občianska, dopravná a technická infraštruktúra.
- Nedostatočná účasť občanov na veciach verejných.

Analýza zároveň odhalila rozhodujúce faktory rozvoja, ktoré by mali poslúžiť na dosiahnutie žiadúceho rozvoja.

Najdôležitejšie faktory rozvoja

- V obci je vhodná lokalita na investičnú bytovú výstavbu.
- Zaujímavé kultúrne a historické dedičstvo – historické objekty v obci.
- Výhodná poloha vzhľadom na blízkosť okresného mesta.

Strategické ciele

1. Skvalitňovať životné prostredia a estetický vzhľad obce kultivovaním verejných priestranstiev.
2. Komplexne dobudovať, rekonštruovať a modernizovať dopravnú, technickú a občiansku infraštruktúru v obci.
3. Vytvárať podmienky na ďalší rozvoj IBV v obci, ako prímestského sídla pri okresnom meste.
4. Zapájať občanov do aktívnej účasti na rozvoji obce skvalitňovaním informovanosti a prehlbovaním občianskej demokracie.

Vízia obce Veličná do roku 2018

Stanovením strategických cieľov sme ohraničili smer, obsah i rozsah rozvoja obce v časovom horizonte tohto dokumentu. Teraz máme k dispozícii dostatok predstáv o možnom budúcom rozvoji, ktoré nám umožňujú sformulovať víziu obce. Táto vízia je koncentrované vyjadrenie o tom, ako si svoju obec a život v nej predstavujú obyvatelia a samospráva na konci realizácie, pri hodnotení tohto PHSR v roku 2018.

**„Obec Veličná
hrdo chráni odkaz svojich predkov,
občania žijú v zdravom
a estetickom životnom prostredí
na brehu rieky Oravy,
ktoré si zodpovedne chránia
a aktívne sa podieľajú
na rozvoji obce“**

Obr. č. 7 Pohľad na obec od železničnej stanice

Program rozvoja na roky 2010 – 2018

Priority, ciele a opatrenia prostredníctvom ktorých sa budú realizovať strategické ciele

Bývanie občanov, občianska, kultúrna, športová infraštruktúra a vybavenosť

Priorita 1

Rozvoj bývania v obci.

Cieľ 1

Vytvoriť podmienky pre záujemcov o bývanie v obci.

Opatrenie 1.1

Podporovať rozvoj individuálnej bytovej výstavby (IBV) vytváraním podmienok pre novú bytovú výstavbu i rekonštruovaním, či prestavbou existujúcich, starších objektov.

Opatrenie 1.2

Zabezpečiť vypracovanie geometrických plánov pre novú stavebnú lokalitu IBV.

Opatrenie 1.3

V stavebnej lokalite pripravovanej pre IBV vybudovať inžinierske siete.

Priorita 2

Majetok obce.

Cieľ 1

Budovať, chrániť a zhodnocovať hnutel'ný a nehnuteľný majetok obce.

Opatrenie 1.1

Vybudovať na hlavnom obecnom cintoríne dôstojný Dom smútku, zodpovedajúci súčasným potrebám obce.

Opatrenie 1.2

Postupne dokončiť komplexnú rekonštrukciu Komposesorátneho kaštieľa a zabezpečiť jeho využitie na prospech rozvoja služieb, zamestnanosti a zvýšenia obecných príjmov.

Opatrenie 1.3

Rekonštruovať objekt v ktorom sídli obecný úrad.

Opatrenie 1.4

Vybudovať garáže pre služobné vozidlo obecného úradu.

Priorita 3

Modernizovať školskú infraštruktúru.

Cieľ 1

Skvalitniť podmienky pre predškolské vzdelávanie.

Opatrenie 1.1

Zrekonštruovať objekt materskej školy tak, aby vyhovoval platným technickým a hygienickým požiadavkám.

Opatrenie 1.2

Zabezpečiť v materskej škole vybavenie potrebnou informačno-komunikačnou technikou.

Priorita 4

Rozvoj kultúry v obci.

Cieľ 1

Skvalitnenie technického zázemia pre kultúru.

Opatrenie 1.1

Dokončiť rekonštrukciu kultúrneho domu a dať tak do prevádzky dôstojný stánok pre kultúrne využitie občanov.

Cieľ 2

Podpora tradičných i nových kultúrnych aktivít.

Opatrenie 2.1

Pokračovať v tradícii Folklórnych slávností dolnej Oravy a organizovať kultúrne podujatia miestneho i regionálneho významu.

Opatrenie 2.2

Intenzívnejšie a obojstranne prehľbovať kultúrnu spoluprácu s poľskými partnermi, ktorá má dlhodobejší charakter.

Priorita 5

Rozvoj športu a turistiky.

Cieľ 1

Vytvoriť podmienky na športové aktivity pre všetky vekové kategórie obyvateľov.

Opatrenie 1.1

Organizačne a finančne podporovať aktivity zamerané na aktívny šport pre záujemcov od predškolského veku až po seniorov.

Cieľ 2

Dobudovať a zabezpečiť udržiavanie existujúcich športovísk.

Opatrenie 2.1

Vybudovať detské ihrisko s oddychovou zónou.

Opatrenie 2.2

Zabezpečovať údržbu a obnovu existujúcich športovísk.

Cieľ 3

Podporovať rozvoj turistiky.

Opatrenie 3.1

Zlepšovať podmienky pre cykloturistiku a pešiu turistiku v obci a jej okolí, vrátane vyznačovania turistických trás.

Priorita 6

Rozvíjať a skvalitňovať bežné služby pre občanov.

Cieľ 1

Dosiahnuť spokojnosť občanov s kvalitou a dostupnosťou bežne požadovaných služieb.

Opatrenie 1.1

Vytvárať podmienky a podporiť podnikateľov, ktorí majú záujem vytvoriť v obci nové, požadované služby a otvoriť obchodné prevádzky.

Priorita 7

Zabezpečenie sociálnych služieb.

Cieľ 1

Pomáhať sociálne odkázaným občanom.

Opatrenie 1.1

V predstihu monitorovať budúce potreby sociálnych služieb, predovšetkým pri starších vekových kategóriách obyvateľov.

Opatrenie 1.2

Pomáhať pri zabezpečovaní sociálnych služieb v spolupráci s príslušnými inštitúciami, ktoré tieto služby poskytujú.

Technická a dopravná infraštruktúra – miestne komunikácie a kanalizácia v obci

Priorita 1

Skvalitňovanie a údržba miestnych komunikácií a mostov.

Cieľ 1

Vytvorenie podmienok na skvalitňovanie a údržbu miestnych komunikácií.

Opatrenie 1.1

Zabezpečiť nevyhnutné vlastnícke vysporiadanie dotknutého územia a prípravu projektovej dokumentácie na realizáciu výstavby a rekonštrukcie miestnych komunikácií.

Opatrenie 1.2

Zabezpečovať zimné čistenie a celoročnú údržbu miestnych komunikácií pri rešpektovaní požiadaviek bezpečnosti a ochrany životného prostredia.

Cieľ 2

Vybudovanie nových komunikácií.

Opatrenie 2.1

Výstavba miestnej komunikácie v nových lokalitách.

Cieľ 3

Obnova miestnych mostov.

Opatrenie 3.1

Rekonštrukcia mostov na miestnych komunikáciách.

Cieľ 4

Rekonštrukcia a budovanie chodníkov.

Opatrenie 4.1

Rekonštrukcia chodníka k cintorínu.

Opatrenie 4.2

Postupné budovanie chodníkov v ostatných častiach obce.

Cieľ 5

Riešiť otázku cestného obchvatu obce.

Opatrenie 5.1

Aktívne vstupovať do procesu prípravy cestného obchvatu obce rýchlostnou komunikáciou a napomáhať jeho urýchlenej výstavbe.

Cieľ 6

Zvýšiť kultúru cestovania v hromadnej doprave.

Opatrenie 6.1

Udržiavať dobrý technický stav autobusových zastávok a čistotu v ich okolí i v okolí miestnej železničnej stanice.

Priorita 2

Energetické zabezpečenie obce.

Cieľ 1

Dobudovanie elektrorozvodných sietí.

Opatrenie 1.1

Posilniť elektroenergetické rozvody inštalovaním novej trafostanice a rozšíriť rozvodnú sieť do novej lokality a na tie miesta v obci, kde vznikajú problémy s dodávkou elektrickej energie.

Priorita 3

Skvalitnenie verejného osvetlenia.

Cieľ 1

Zníženie energetickej náročnosti osvetlenia a zvýšenie bezpečnosti občanov.

Opatrenie 1.1

Rekonštrukcia a rozšírenie niektorých sekcií verejného osvetlenia.

Priorita 4

Miestny rozhlas, televízny a dátový signál.

Cieľ 1

Skvalitnenie funkčnosti miestneho rozhlasu.

Opatrenie 1.1

Rekonštruovať miestny rozhlas – stožiare, rozvody, reproduktory.

Cieľ 2

Zlepšenie podmienok na šírenie televízneho signálu a internetového pripojenia.

Opatrenie 2.1

Vybudovať stožiar s príslušným vybavením na bezdrôtové šírenie televízneho signálu a internetového pripojenia.

Priorita 5

Odkanalizovanie obce.

Cieľ 1

Vyriešiť definitívne likvidáciu splaškových a dažďových vôd v obci.

Opatrenie 1.1

Podieľať sa v spolupráci so susednými obcami a Oravskou vodárenskou spoločnosťou na urýchlenní vybudovania kanalizácie v obci.

Životné prostredie, odpadové hospodárstvo, estetizácia obce

Priorita 1

Zlepšenie životného prostredia v obci.

Cieľ 1

Vysporiadať sa s vytváraním nelegálnych, čiernych skládok.

Opatrenie 1.1

Odstrániť existujúce nelegálne – čierne skládky vytvárané svojvoľne a zabrániť vytváraniu nových.

Opatrenie 1.2

Podľa potreby prijímať a aktualizovať obecné nariadenia (vyhlášky, VZN a podobne), ktoré budú prispievať k naplneniu cieľa č. 1.

Cieľ 2

Vytvoriť optimálny systém nakladania s odpadmi.

Opatrenie 2.1

Doriešiť umiestnenie zberných miest a zberných nádob na ukladanie a triedenie odpadov, aby čo najlepšie vyhovovali občanom.

Opatrenie 2.2

V spolupráci s organizáciami zabezpečujúcimi zber a odvoz separovaných komodít zabezpečiť dostatok zberných nádob a plastových vriec potrebných na triedenie odpadov.

Opatrenie 2.3

Prehĺbiť osvetu a informovanosť občanov o zásadách, možnostiach a spôsobe separovania odpadov v obci, s cieľom dosiahnuť zodpovednejší prístup občanov k tejto dôležitej oblasti ovplyvňujúcej životné prostredie a estetický vzhľad obce.

Priorita 2

Skvalitňovanie životného prostredia estetizáciou a rozširovaním zelene na verejných priestranstvách i v ostatných častiach obce.

Cieľ 1

Úprava centrálného verejného priestranstva v obci.

Opatrenie 1.1

Úprava námestia – kostoly, komposesorátny kaštieľ a urbárny dom..

Cieľ 2

Zlepšiť stav verejnej zelene v obci.

Opatrenie 2.1

Priebežne venovať pozornosť rozširovaniu, úprave a údržbe zelene na verejných priestranstvách.

Cieľ 3

Aktivizovať občanov a organizácie k skrášľovaniu životného prostredia.

Opatrenie 3.1

Podporovať udržiavanie zelene a estetického prostredia v okolí rodinných domov, firemných budov a ďalších objektov, ktoré nepatria obci.

Propagácia obce a cestovný ruch, informovanie občanov a ďalšie programovanie rozvoja

Priorita 1

Zvýšiť turistickú atraktivnosť a návštevnosť obce.

Cieľ 1

Propagovať historické a kultúrne dedičstvo obce.

Opatrenie 1.1

Skvalitniť a rozšíriť stabilnú horizontálnu mapovú – obrazovú propagáciu predovšetkým v centre obce, zväžiť možnosť umiestnenia orientačných smerových tabúl.

Opatrenie 1.2

Zabezpečiť dostupnosť propagačných letákov – skladačiek o obci pre potenciálnych záujemcov (prostredníctvom predajní a obecného úradu).

Opatrenie 1.3

Spracovať kvalitne sekciu internetovej stránky obce venovanú kultúrnemu dedičstvu histórií a historickým objektom v obci.

Priorita 2

Skvalitňovať systém informovania občanov.

Cieľ 1

Zabezpečiť a zlepšiť informovanosť občanov o živote a dianí v obci.

Opatrenie 1.1

Vytvoriť podmienky na vydávanie neperiodického, tlačeného obecného občasníka aspoň dvakrát v roku.

Opatrenie 1.2

Využívať na informovanie občanov aktuálne a operatívne osvedčené i moderné technické informačné prostriedky (obecný rozhlas, internetová stránka).

Opatrenie 1.3

Uskutočniť redesign a zmenu štruktúry internetovej stránky obce s cieľom skvalitniť a sprehladniť zverejňované informácie.

Priorita 3

Realizovať programovaný rozvoj obce.

Cieľ 1

Dosiahnuť kontinuálny rozvoj obce.

Opatrenie 1.1

Popri PHSR v potrebnom rozsahu pripraviť a realizovať ďalšie plánovacie a programové dokumenty obce (napr. pre oblasť životného prostredia, odpadového hospodárstva, územný plán obce a pod.).

Opatrenie 1.2

Vyhodnocovať plnenie schválených programovacích a plánovacích dokumentov obce minimálne v ročných intervaloch.

Opatrenie 1.3

Zabezpečiť podľa potreby aktualizáciu, prípadne vypracovanie nových programovacích a plánovacích dokumentov v stanovených intervaloch.

Obr. č. 8 Koľajisko na železničnej stanici

Akčný plán rozvoja obce na roky 2010 – 2018

Poradové číslo	Aktivita	Zodpovednosť, realizátor aktivity	Cieľová skupina	Časové obdobie	Finančné náklady v eurách	Alternatívy zdrojov
1.	Vypracovanie geometrických plánov k novej IBV	Obec	Obyvatelia obce, záujemcovia o IBV	2010 - 2011	5 000	Rozpočet obce
2.	Vybudovanie elektrických sietí a trafostanice	SSE Žilina, Obec	Obyvatelia obce, záujemcovia o IBV	2010 - 2013	70 000	SSE Žilina
3.	Rekonštrukcia Komposesorátneho kaštieľa	Obec	Obyvatelia a návštevníci obce	2015	100 000	Fondy EÚ, dotácie, rozp. obce
4.	Výstavba miestnej komunikácie v nových lokalitách	Obec	Obyvatelia, návštevníci obce	2014	66 000	Fondy EÚ rozp. obce
5.	Úprava námestia – kostoly, komposesorátny kaštieľ, urbárny dom	Obec	Obyvatelia, návštevníci obce	2016	90 000	Fondy EÚ rozpočet obce
6.	Rekonštrukcia budovy materskej školy	Obec	Obyvatelia obce	2010 – 2016	85 000	Fondy EÚ rozp. obce
7.	Rekonštrukcia budovy obecného úradu	Obec	Obyvatelia obce	2012 – 2017	95 000	Fondy EÚ rozp. obce
8.	Vybudovanie stožiaru pre šírenie TV a internetového signálu	Prevádzkovateľ TV a obec	Obyvatelia obce	2011 – 2016	20 000	Súkr. zdroje rozp. obce

9.	Vybudovanie garáže pre služobné vozidlo	Obec	Obecný úrad obce	2011 – 2017	7 000	Rozpočet obce
10.	Rekonštrukcia chodníka k cintorínu	Obec	Obyvatelia obce	2012 – 2017	5 000	Fondy EÚ, rozp. obce
11.	Výstavba domu smútku	Obec	Obyvatelia obce	2011 – 2018	170 000	Rozpočet obce
12.	Rekonštrukcia kultúrneho domu	Obec	Obyvatelia obce	2012 – 2018	200 000	Fondy EÚ rozp. obce
13.	Výstavba detského ihriska s oddychovou zónou	Obec	Obyvatelia obce	2010 – 2018	90 000	Granty a rozp. obce, fondy EÚ
14.	Odkanalizovanie obce	OVS, Obec	Obyvatelia obce	2010 – 2017	2 655 513	Fondy EÚ. rozp. OVS
15	Rekonštrukcia obecného rozhlasu	Obec	Obyvatelia obce	2012 – 2013	33 000	Št. dotácie, fondy EÚ, rozp. obce
16	Začať s vydávaním obecného neperiodického informačného spravodajcu cca 2 x ročne	Obec	Obyvatelia obce	2010	330	Rozpočet obce
17	Redesign a zmena štruktúry internetovej stránky obce	Obec	Všetci návštevníci internetovej stránky	2010	330	Rozpočet obce

Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov

Zoznam tabuliek

Tabuľka č. 1 Výmera územia obce Veličná (m ²)	9
Tabuľka č. 2 Demografický vývoj obce podľa pohlavia	16
Tabuľka č. 3 Veková štruktúra obyvateľstva obce (rok 2008)	16
Tabuľka č. 4 Obyvateľstvo podľa najvyššieho skončeného vzdelania	17
Tabuľka č. 5 Náboženské vierovyznanie obyvateľov	18
Tabuľka č. 6 Obchod a pohostinstvo	20
Tabuľka č. 7 Kultúrne zariadenia v obci Veličná	20
Tabuľka č. 8 Cestné komunikácie v obci Veličná	24
Tabuľka č. 9 Doprava a dopravná infraštruktúra	25
Tabuľka č. 10 Technická vybavenosť	26
Tabuľka č. 11 Organizačná štruktúra hospodárstva Veličná	27
Tabuľka č. 12 Nehnuteľné kultúrne pamiatky	28
Tabuľka č. 13 Ekonomicky aktívne osoby	30
Tabuľka č. 14 Rozpočet obce na roky 2009 - 2011 (príjmy)	32
Tabuľka č. 15 Rozpočet obce na roky 2009 – 2011 (výdavky)	33
Tabuľka č. 16 Kapitálový rozpočet na rok 2009	34
Tabuľka č. 17 Výber z prehľadu majetku obce (rok 2010)	35
Tabuľka č. 18 Ostatné prvky životného prostredia - obec Veličná	38

Zoznam grafov

Graf č. 1 Vývoj počtu obyvateľov obce Veličná v období 1785 – 1999	15
Graf č. 2 Vývoj nezamestnanosti v obci Veličná v rokoch 2003 - 2009	30

Zoznam obrázkov

Obr. č. 1 Vstup do objektu obecného úradu	4
Obr. č. 2 Pohľad na námestie obce od hlavnej cesty	6
Obr. č. 3 Letecký pohľad na obec Veličná a okolie	9
Obr. č. 4 Obecné symboly: erb, vlajka a pečať	14
Obr. č. 5 Objekt materskej škôlky	35
Obr. č. 6 Príroda v miestnej časti Revišné	38
Obr. č. 7 Pohľad na obec od železničnej stanice	44
Obr. č. 8 Kolajisko na železničnej stanici	51

Použité zdroje a literatúra

1. Vlastivedný slovník obcí na Slovensku III., VEDA, vydavateľstvo SAV Bratislava 1978 strany 235 – 236.
2. Orava v časoch minulých a prítomných, Peter Huba, 2000, strany 171 – 172.
3. Encyklopédia miest a obcí Slovenska, Vydavateľstvo PS – Line, október 2005, strana 421.
4. Heraldický register Slovenskej Republiky III. Kartous – Vrtel, vydalo MV SR 2003.
5. Pečate miest a obcí na Slovensku – II. Zväzok, N – Ž, Jozef Novák, vydala FF UK v Bratislave v roku 208, strany 416 – 417.
6. Literárno kultúrny cestopis Oravy strany 33 – 57.
7. Historický miestopis Oravy, strany 200 – 203.
8. Oravská stolica, Matej Bel, vydalo Oravské múzeum 2001, strany 113 – 119.
9. Monografia: Veličianske lány, Ján Sahúl', Vyšlo v roku 1988 pri príležitosti 30. výročia JRD ČSLA Veličná, 320 s, I. vydanie.
10. Oravci vo vede a technike: Ján Dudáš, C-press 2009, 228 s.
11. Ročné rozpočty obce Veličná (2009 až 2011).
12. Dotazníky občanov Veličnej vyplnené v súvislosti s prípravou PHSR v roku 2009.
13. Podklady z obce Veličná podľa požiadaviek spracovávateľa PHSR – Agentúry SEVER o všetkých oblastiach týkajúcich sa života, prostredia, histórie a ekonomiky obce.
14. Internetová stránka obce www.velicna.sk a ďalšie internetové zdroje.
15. Národný strategický referenčný rámec SR 2007 – 2013.
16. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja na roky 2007 – 2013.
17. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Dolný Kubín na roky 2007 – 2013.
18. Regionálna tlač: My Oravské noviny, Oravec a Orava.
19. Údaje o chránených územiach poskytla Štátna ochrana prírody, pracovisko Správy národného parku Malá Fatra vo Varíne.